

Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego za rok 2023

Spis treści

1. Streszczenie.....	2
2. Realizacja długoterminowych działań naprawczych	6
2.1. Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej	6
Wymiana kotłów i poprawa efektywności energetycznej.....	6
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	9
Działania edukacyjno-informacyjne	11
Działania wspierające	12
Kontrole przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów	14
Ubóstwo energetyczne.....	15
2.2. Ograniczenie emisji z sektora transportu	18
2.3. Ograniczenie emisji z działalności gospodarczej	19
2.4. Koszty związane z realizacją zadań	20
2.5. Realizacja zadań Zarządu Województwa Małopolskiego i Sejmiku Województwa Małopolskiego w 2023 roku.....	23
Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	23
Zapewnienie współfinansowania inwestycji w zakresie ochrony powietrza ze środków RPO na lata 2021-2027.....	23
Wsparcie realizacji zadań innych jednostek i organów w zakresie ochrony powietrza.....	24
Aplikacja Ekointerwencja.....	24
Szkolenia dla pracowników gmin i powiatów	24
Koordynacja i monitorowanie wdrażania Programu ochrony powietrza oraz uchwały antysmogowej.....	25
Podsumowanie POP.....	25
Współpraca z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska w Krakowie	27
Współpraca z Głównym Urzędem Nadzoru Budowlanego.....	28
Inne działania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego	28
3. Realizacja planu działań krótkoterminowych.....	29
4. Realizacja projektów zintegrowanych LIFE	31
4.1. LIFE IP „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze”	31
4.2. LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego.....	36
5. Zmiana poziomu stężeń zanieczyszczeń w powietrzu w 2023 roku	42
Załącznik nr 1 – Spis dodatkowych tabel.....	46

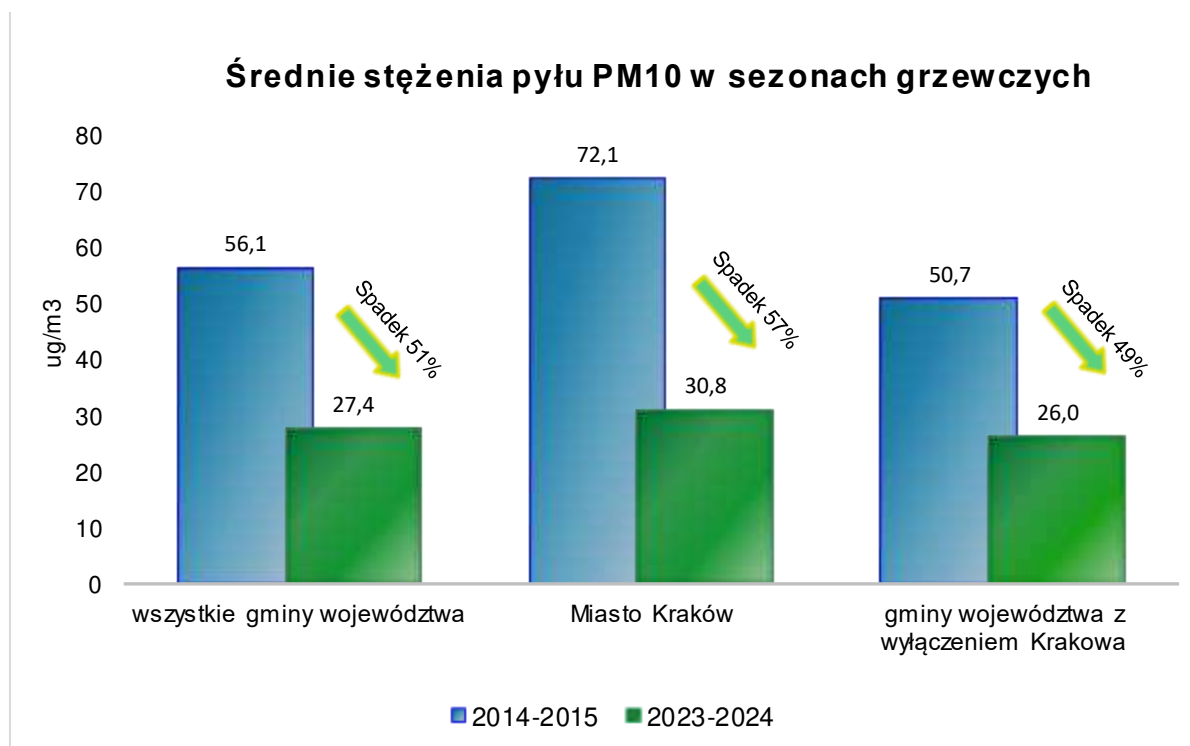
1. Streszczenie

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego został opracowany ze względu na przekroczenia pyłów PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu i NO₂. Jak pokazują dane zawarte w Rocznej ocenie jakości powietrza przygotowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2023 roku **nie było już przekroczeń pyłu PM 2,5, a cała reszta stężeń zanieczyszczeń wyraźnie spadła**. Przekroczenia pyłu PM10 wystąpiły już tylko na stacjach w Nowym Targu i Suchej Beskidzkiej – dla porównania w latach ubiegłych występowały na większości stacji.

Stężenia NO₂ (którego głównym emitorem są samochody) na stacjach pomiarowych w Krakowie w dalszym ciągu notują przekroczenia. Warto jednak zauważyć, że w 2023 roku stężenia te wyraźnie spadły nawet poniżej poziomów z lat pandemicznych (2020 i 2021), kiedy to ruch samochodowy był znacznie mniejszy. Jest to z pewnością wynikiem prowadzonej polityki, która w Krakowie coraz mocniej kładzie nacisk na wymianę przestarzałej floty samochodowej.

Na szczególną uwagę zasługuje **miasto Tarnów**, gdzie w 2023 roku **nie odnotowano przekroczeń żadnej substancji** – pierwszy raz w historii pomiarów.

Poprawa jakości powietrza w Krakowie i Małopolsce szczególnie widoczna jest w okresie grzewczym od października do marca. Średnie stężenie pyłu PM10 między sezonem zimowym 2014-2015 (okres przed wprowadzeniem uchwały antysmogowej dla Krakowa i Małopolski) a sezonem 2023-2024 spadło w Małopolsce o **51%**, w tym w Krakowie aż o **57%**, a poza Krakowem o **49%**.

Rysunek 1. Średnie stężenia pyłu PM10 w poszczególnych sezonach grzewczych dla stacji pomiarowych w Krakowie i całej Małopolsce (dane GIOŚ).

W 2023 roku na terenie Małopolski dokonano likwidacji nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe łącznie w **12 342** budynkach/lokalach. Wśród wymian dominowały nowe instalacje gazowe (62%).

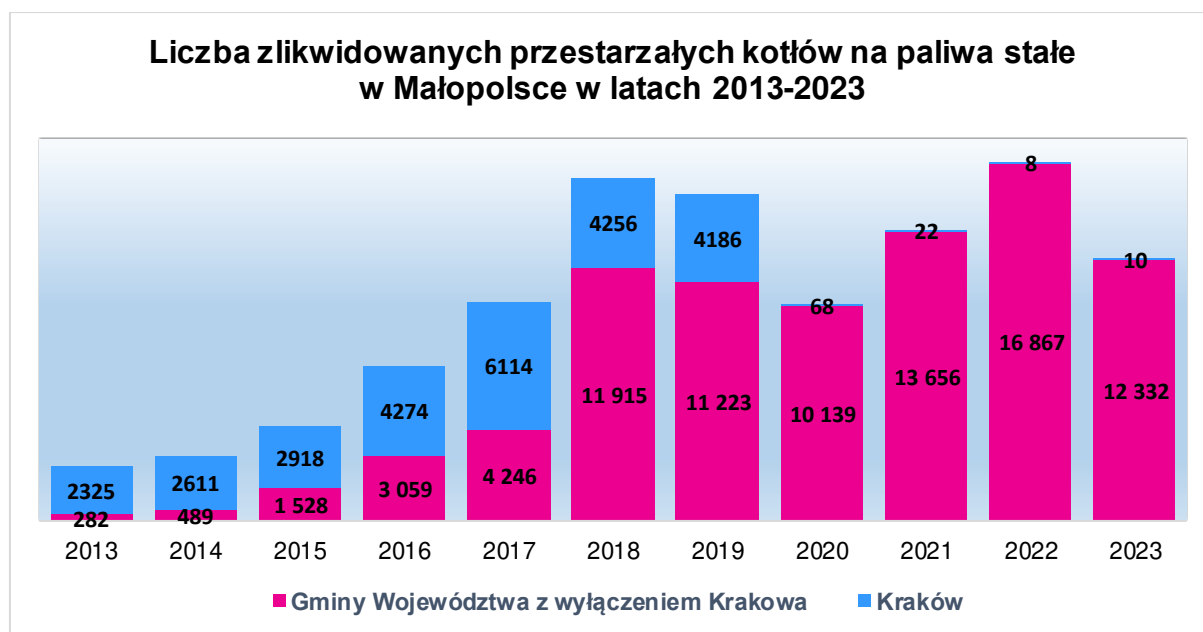
Małopolskie gminy w swoich sprawozdaniach za 2023 rok wykazały realizację **4 112** termomodernizacji budynków mieszkalnych oraz **11 942** inwestycji w odnawialne źródła energii. Dodatkowo uzyskane przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego dane z Tauron Dystrybucja S.A. wskazują, że

na koniec 2023 roku przyłączonych do sieci dystrybucyjnej łącznie było 138 567 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy ponad 1060 MW.

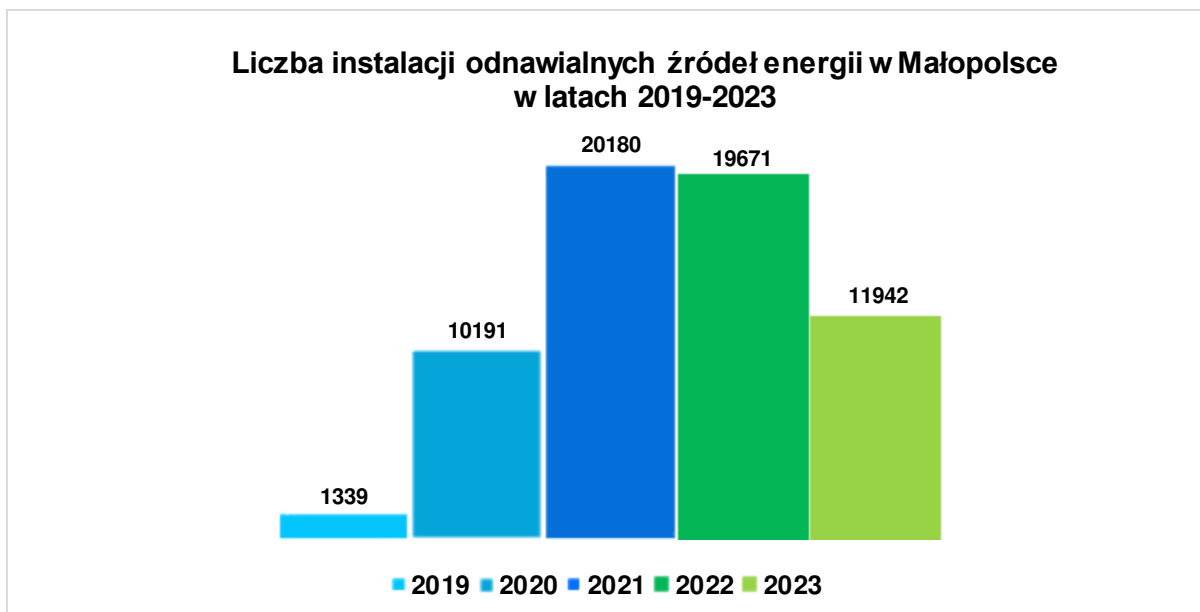
179 gmin spośród 182 gmin województwa podjęło kontrole w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów przez mieszkańców. W roku sprawozdawczym **przeprowadzono łącznie 35 308 kontroli**, podczas których wykryto 448 przypadków nieprzestrzegania przepisów uchwały oraz 713 przypadków spalania odpadów. Nałożono mandaty w łącznej wysokości 92 220 zł, a 47 spraw skierowano do sądu.

W 2023 roku na szeroką skalę prowadzono działania informacyjne związane z ochroną powietrza, m.in. dzięki wykorzystaniu formuły on-line, promocji w mediach, a także bezpośredniemu informowaniu mieszkańców o obowiązujących przepisach i dostępnych formach dofinansowania. Sumarycznie przeprowadzono 406 akcji informacyjnych w 180 gminach z dotarciem do każdego punktu adresowego, gdzie jest zainstalowany kocioł na paliwo stałe.

W 2023 roku na terenie województwa zakupiono 112 nowych pojazdów komunikacji publicznej o wysokich parametrach środowiskowych. W Małopolsce **przybyło łącznie 143 km nowych dróg rowerowych**, a 53 gminy przeprowadziły kampanie promujące wykorzystanie zrównoważonych form transportu.

Rysunek 2. Liczba zlikwidowanych przestarzałych kotłów na paliwa stałe w Małopolsce w latach 2013-2023. *od roku 2020 dane odnoszą się do liczby budynków/lokalii, w których dokonano likwidacji nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe

Rysunek 3. Liczba instalacji odnawialnych źródeł energii w Małopolsce w latach 2019-2023 – dane ze sprawozdań z gmin.

Starostwa powiatowe kontrolowały w 2023 roku **stacje diagnostyczne pojazdów**. W wyniku **498 kontroli** wykryto **189 przypadków nieprawidłowości**.

Całkowity koszt realizacji działań w zakresie wdrażania Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego w 2023 roku wyniósł prawie 1,35 mld zł. Prawie 120 mln zł przeznaczono na likwidację starych, niskosprawnych urządzeń grzewczych, termomodernizację i instalację OZE, a prawie 341 mln zł na poprawę efektywności energetycznej i instalację OZE w budynkach użyteczności publicznej. Zatrudnienie Ekodoradców, doradców ds. klimatu i prowadzenie punktów obsługi programu Czyste Powietrze to ponad 20 mln zł, a inwestycje związane z ograniczeniem emisji z transportu to koszt około 622 mln złotych.

Działania w zakresie ograniczenia niskiej emisji podejmowane przez gminy i powiaty pozwoliły w 2023 roku na **redukcję emisji pyłu PM10 o 554 Mg, PM2,5 o 542 Mg. Emisja benzo(a)pirenu w ciągu ostatniego roku zmniejszyła się o 169 kg.**

Województwo Małopolskie i 62 małopolskie gminy realizowały **projekt zintegrowany LIFE-IP MAŁOPOLSKA**. W ramach projektu działa sieć 69 Ekodoradców, którzy w trakcie 2023 roku:

- zorganizowali **ponad 1,4 tys. spotkań i warsztatów**, w których wzięło udział **ponad 112 tys. mieszkańców**;
- udzielili **ponad 171,5 tys. porad** w zakresie wymiany źródeł ciepła;
- rozdystrybuowali **ponad 431 tys. materiałów informacyjnych**;
- ocenili termoizolacyjność **300 nieruchomości** przy pomocy kamer termowizyjnych;
- we współpracy ze Strażami Gminnymi i Policją przeprowadzili **ponad 10,3 tys. kontroli** z zakresu spalania odpadów i przestrzegania uchwał antysmogowych.

W Małopolsce w 2023 roku liczba dni, w których ogłoszony został 1, 2 i 3 stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza wyniosła maksymalnie **37 dni** (w powiecie suskim - w 2022 roku w tym powiecie było takich dni 68). Największa liczba przekroczeń poziomu alarmowego (ostrzeżeń 3 stopnia) miała miejsce w powiecie nowotarskim (2 dni).

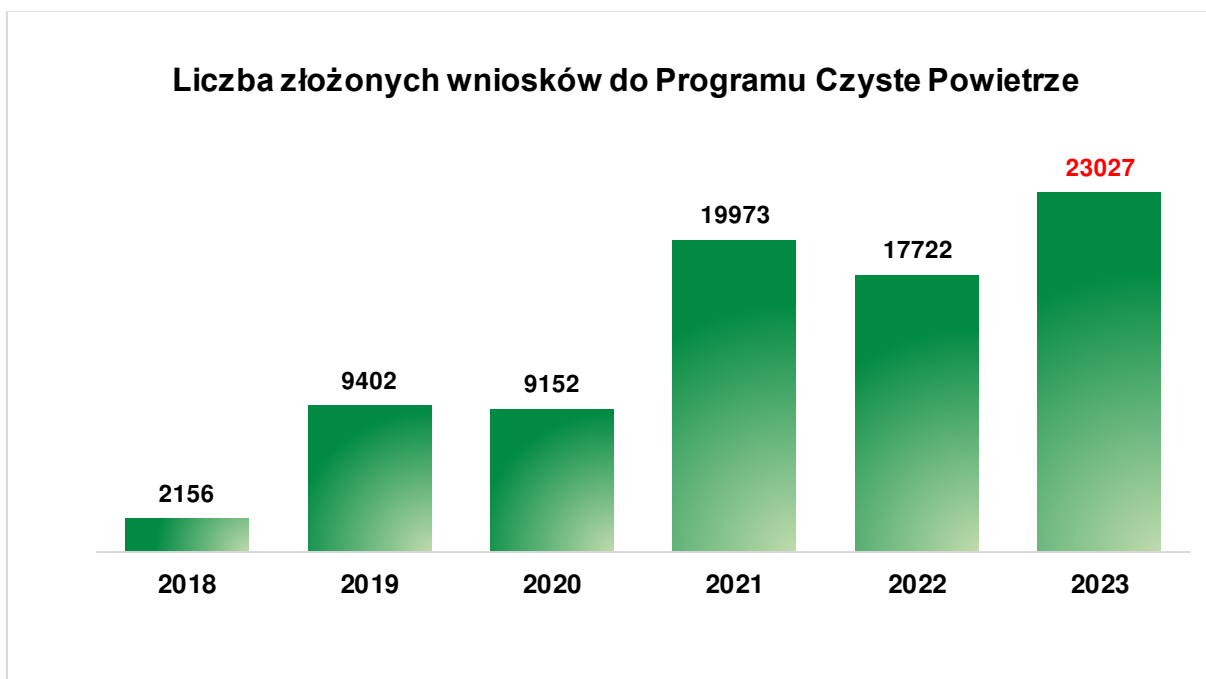
W celu przekazywania powiadomień z powiatowych centrów zarządzania kryzysowego o wystąpieniu wysokich poziomów zanieczyszczenia powietrza gminy prowadzą bazy kontaktowe. W 2023 roku znajdowało się w nich aż 6 797 podmiotów. Podmioty te powinny niezwłocznie otrzymywać powiadomienia o wystąpieniu i ryzyku wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza. Wszystkie małopolskie gminy zadeklarowały, że na swoich stronach internetowych zamieszczają komunikaty o wysokim zanieczyszczeniu powietrza.

2. Realizacja długoterminowych działań naprawczych

2.1. Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej

Wymiana kotłów i poprawa efektywności energetycznej

Mieszkańcy województwa małopolskiego w 2023 roku złożyli **23 027** wniosków o dofinansowanie wymian źródeł ciepła oraz na przeprowadzenie termomodernizacji budynków w ramach programu Czyste Powietrze. Dla porównania w 2022 roku złożono **17 722**, a w 2021 roku **19 973** wnioski. Świadczy to dużym zainteresowaniu programem wśród mieszkańców Małopolski. Najwięcej wniosków złożono w Krakowie (776 wniosków) i Skawinie (441 wniosków). Według stanu na koniec 2023 roku **181 małopolskich gmin** prowadziło punkt obsługi programu Czyste Powietrze na podstawie porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Rysunek 4. Liczba wniosków złożonych do Programu Czyste Powietrze w województwie małopolskim w latach 2018-2023 (Źródło: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie)

W roku 2023 w województwie małopolskim dokonano likwidacji nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe **w łącznie 12 342 budynkach/lokalach**.

Kotły zostały wymienione głównie **na urządzenia zasilane gazem** (7 661 szt.), **odnawialne źródła energii tj. pompa ciepła** (1 911 szt.), **kotły na biomasę** (1 626 szt.), **kotły na węgiel** (529 szt.), a także na **ogrzewanie elektryczne** (328 szt.). W dalszej kolejności kotły na paliwa stałe zostały zastąpione siecią ciepłowniczą (168 szt.), ogrzewaniem olejowym (17 szt.) oraz innym źródłem ogrzewania (37 szt.). Pozostałe (65 szt.) urządzenia grzewcze zostały trwale zlikwidowane i nie zostały zastąpione innymi źródłami ogrzewania.

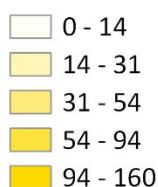
Gminy, w których zlikwidowano największą liczbę urządzeń w 2023 roku to: Liszki (320 szt.), Chrzanów (277 szt.), Gdów (263 szt.), Wieliczka (252 szt.), Skawina (242 szt.).

Szczegółowe zestawienie wszystkich gmin na końcu Podsumowania – załącznik nr 1 – Spis dodatkowych tabel.

Liczba budynków/lokali, w których zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła na paliwo stałe w 2023 roku

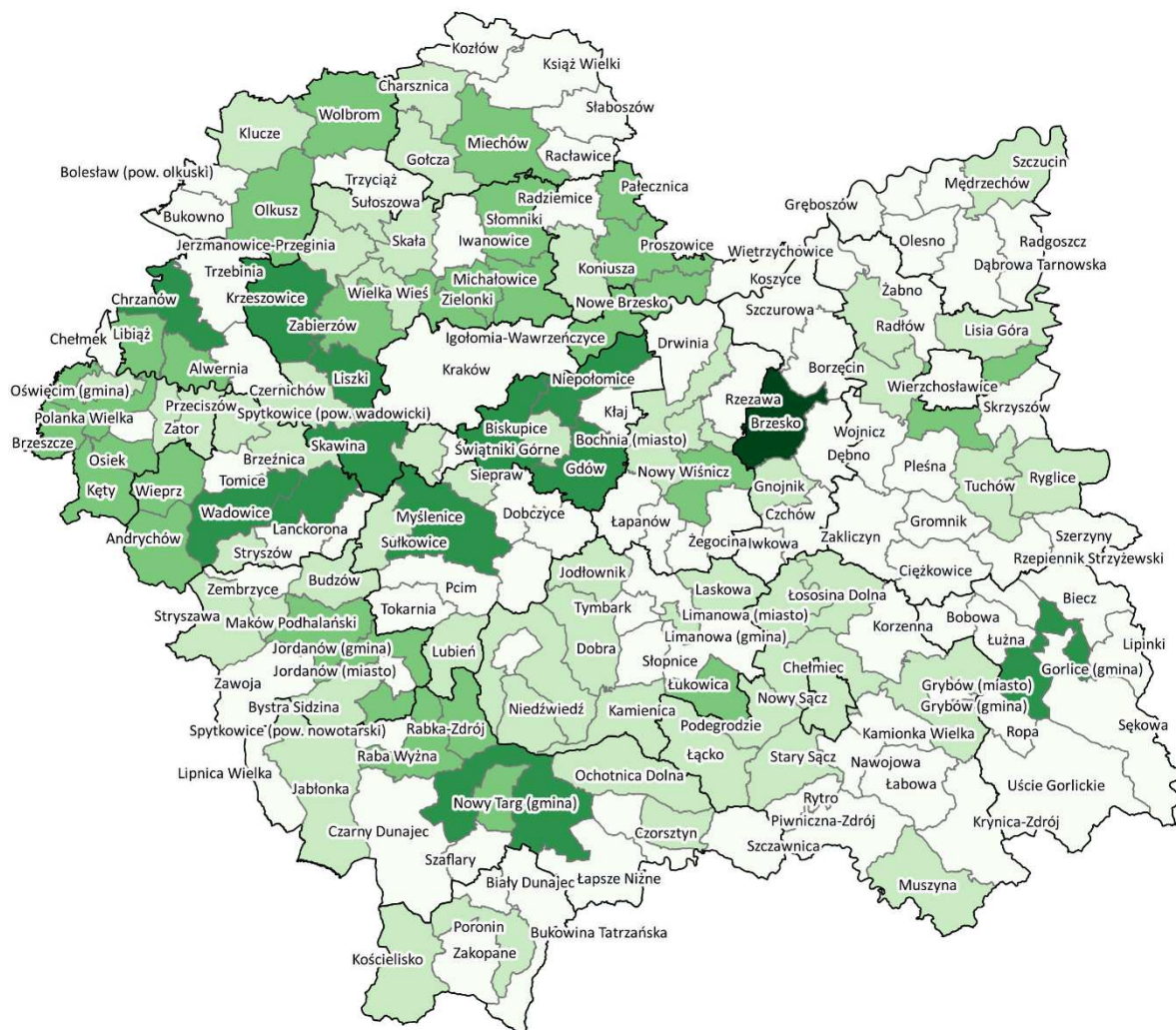
Liczba budynków/lokali [szt]

Rysunek 5. Liczba budynków lub lokali w gminach województwa małopolskiego, w których w 2023 r. zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła zasilane paliwem stałym.

Działania w zakresie ograniczenia niskiej emisji podejmowane przez gminy i powiaty pozwoliły w 2023 roku na **redukcję emisji pyłu PM10 o 554 Mg, PM2,5 o 542 Mg. Emisja benzo(a)pirenu w ciągu ostatniego roku zmniejszyła się o 169 kg.**

Efekt ekologiczny Redukcja emisji pyłu PM10 w roku 2023 [Mg/rok]

Redukcja emisji pyłu PM10 [Mg/rok]

- 0,1 - 1,9
- 1,9 - 4,2
- 4,2 - 7,6
- 7,6 - 13,1
- 13,1 - 17,1

Rysunek 6. Redukcja emisji pyłu PM10 w gminach województwa małopolskiego wynikająca z wdrożenia działań naprawczych.

Zgodnie ze sprawozdaniami gmin działania z zakresu termomodernizacji budynków i lokali polegające m.in. na ociepleniu stropów i dachów, dociepleniu ścian budynków czy wymianie drzwi i okien, prowadzone były w **4 112 budynkach** na obszarze **133 gmin** (dla porównania w 2022 roku termomodernizacji poddano 2 151 budynków w 121 gminach). Bardzo często mieszkańcy realizują termomodernizację budynków z własnej inicjatywy, a gminy nie prowadzą inwentaryzacji w tym zakresie. W związku z tym dane na temat termomodernizacji mogą być niedoszacowane. Najwięcej termomodernizacji wykazano w Krakowie – 181 budynków.

W roku 2023 zmodernizowano **264 budynki użyteczności publicznej** należących do **98 gmin** oraz **8 powiatów** (dla porównania w 2022 roku poddano termomodernizacji 152 budynki użyteczności publicznej w 65 gminach i 8 powiatach).

Tabela 1. Lista gmin o największej liczbie zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej w roku sprawozdawczym

Lp.	Gmina	Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej
1	Charsznica	11
2	Łukowica	8
3	Maków Podhalański	8
4	Żabno	8

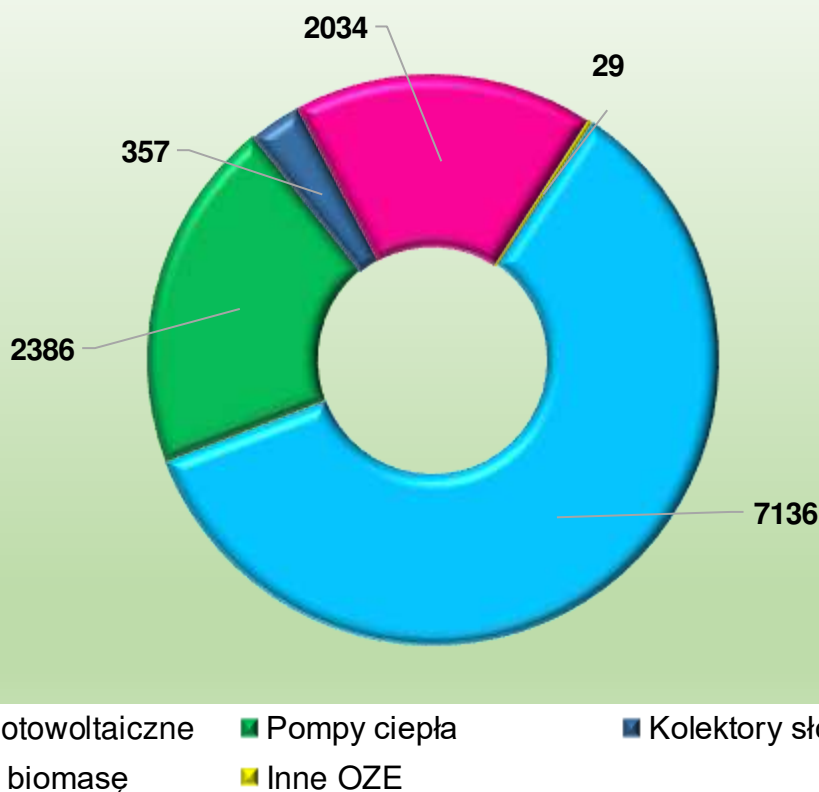
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

W gminach województwa małopolskiego w roku 2023 zainstalowano łącznie **11 942 odnawialne źródła energii**. Dla porównania w 2022 roku zainstalowano 19 671 urządzeń.

Najwięcej odnawialnych źródeł energii w roku 2023 zainstalowano w Krakowie (1 313 szt.), Koszycach (473 szt.), Wieliczce (458 szt.), Myślenicach (415 szt.) oraz w Andrychowie (280 szt.).

Najczęściej na terenie województwa instalowane były panele fotowoltaiczne (7 136 instalacje), oraz pompy ciepła (2 386 instalacje).

Liczba nowych instalacji OZE według rodzaju

Rysunek 7. Liczba nowo zainstalowanych OZE w gminach województwa małopolskiego w 2023 roku według rodzaju instalacji.

Zgodnie z danymi z Tauron Dystrybucja S.A. na koniec 2023 roku przyłączonych do sieci dystrybucyjnej łącznie było 128 175 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 934,91 MW.

Tabela 2. Gminy, na terenie których na koniec 2023 roku było najwięcej instalacji fotowoltaicznych (pod względem mocy instalacji) wraz ze wskazaniem mocy utworzonych instalacji. (Źródło: dane Tauron Dystrybucja S.A.)

Lp.	Gmina	Moc [kW]
1	Kraków	94 430
2	Wieliczka	27 288
3	Tarnów	20 378
4	Zabierzów	19 234
5	Myślenice	17 819
6	Niepołomice	17 421
7	Nowy Sącz	17 108
8	Skawina	16 177
9	Zielonki	14 553
10	Tarnów (gmina)	12 484

Na terenie województwa OZE instalowane są także na budynkach użyteczności publicznej. W ostatnim roku zamontowano instalacje w sumie na **445** budynkach, w tym na 417 budynkach gminnych i 28 budynkach powiatowych. Pokazuje to trend wzrostowy. W 2022 roku nowe instalacje OZE na budynkach użyteczności publicznej zamontowano na 211 budynkach gminnych oraz 10 powiatowych. Na uwagę zasługuje także fakt, że gminy z każdym rokiem zwiększają udział zużycia energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii. Najlepsze wyniki odnotowały gminy: Czorsztyn, Gromnik, Michałowice, Mogilany i Muszyna. W przypadku szesnastu gmin na terenie województwa ponad 50% zużywanej energii w budynkach użyteczności publicznej pochodzi z odnawialnych źródeł energii.

Tabela 3. Lista gmin o największym udziale energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej będących własnością gminy w roku 2023.

Lp.	Gmina	Udział energii z OZE (%)
1	Czorsztyn	100
2	Gromnik	100
3	Michałowice	100
4	Mogilany	100
5	Muszyna	100
6	Ochotnica Dolna	86,83
7	Koniusza	68,23
8	Słopnice	65,41
9	Żabno	61,58
10	Palecznica	61,03
11	Stryków	56,33
12	Sułozowa	55,71
13	Stryżawa	53,14
14	Nawojowa	50,04
15	Golcza	50,00
16	Zabierzów	50,00

Działania edukacyjno-informacyjne

Na terenie województwa małopolskiego w 2023 roku przeprowadzono łącznie **406 akcji informacyjnych** w 180 gminach. Najczęściej informacja nt. małopolskiej uchwały antysmogowej była rozsyłana przez gminy z podatkiem lub informacją o inwentaryzacji źródeł ciepła. Często gminy zamieszczały informacje o konieczności wymiany źródła ciepła w gazetkach gminnych dystrybuowanych do wszystkich mieszkańców. W przypadku informowania przedsiębiorców o zapisach uchwały antysmogowej i dostępnych formach dofinansowania przeprowadzono 259 akcji informacyjnych w 157 gminach.

Poza wyżej wymienionymi działaniami w gminach przeprowadzane były również działania edukacyjne w zakresie ochrony powietrza. Organizowano pikniki gminne, spotkania z określonymi grupami społecznymi tj. seniorami, uczniami i przedszkolakami. Kontynuowano również liczne akcje w mediach społecznościowych, czy na stronach internetowych gmin. Łącznie przeprowadzono 1 867 akcji

informacyjnych wśród mieszkańców. Szacuje się, że we wszystkich wydarzeniach wzięło udział prawie 3 mln osób. Ponadto wszystkie gminy zamieszczały w 2023 roku na swoich stronach internetowych informacje o aktualnej jakości powietrza.

W ramach corocznych wydarzeń związanych z ochroną powietrza Urząd Marszałkowski brał udział w wydarzeniach takich jak:

- Europejski Tydzień Mobilności
- Europejski Zielony Tydzień
- Dzień Czystego Powietrza

Przez cały rok prowadzona była kampania medialna, edukacyjna i informacyjna mająca na celu zwiększenie świadomości społecznej nt. jakości powietrza. Kampania promowała rozwiązania mające na celu likwidację źródeł niskiej emisji powierzchniowej, a więc wymianę przestarzałych i nieefektywnych pieców na paliwa stałe oraz poprawę efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych. W zakresie tym promowane było wsparcie udzielane przez ekodoradców oraz instrumenty finansowe, w ramach których dostępne są dotacje do wymiany pieców.

Działania edukacyjno – informacyjne prowadzone przez gminy uzupełniane były poprzez kampanię prowadzoną z poziomu regionalnego. Więcej informacji w rozdziale 2.5. Realizacja zadań Zarządu Województwa Małopolskiego.

Działania wspierające

Jedną z najważniejszych funkcji wspierających mieszkańców pełnią Ekodoradcy zatrudnieni w gminach. W 2023 roku na terenie województwa działało **249** ekodoradców w 178 małopolskich gminach.

Spośród wszystkich 182 gmin według stanu na koniec 2023 roku 181 prowadziło punkty obsługi programu Czyste Powietrze na podstawie porozumienia podpisanego z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Wszystkie małopolskie gminy zamieszczały na swoich stronach internetowych informacje o aktualnej jakości powietrza, a także odnośnik do aplikacji Ekointerwencja.

Obowiązująca w poprzednich latach Małopolska Baza Inwentaryzacji Ogrzewania Budynków została w 2021 roku zastąpiona Centralną Bazą Emisyjności Budynków (CEEB), której pracę nadzoruje Główny Urząd Nadzoru Budowlanego (GUNB). Do 30 czerwca 2022 roku każdy mieszkaniec Małopolski miał obowiązek złożenia deklaracji. Urzędy gmin aktywnie wspomagały w informowaniu o tym obowiązku a także pośredniczyły we wprowadzaniu danych do bazy. Zgodnie z danymi uzyskanymi w GUNB do bazy CEEB w 2023 roku złożone zostały deklaracje dla ponad 651,8 tys. punktów adresowych w Małopolsce, co stanowi 79% wszystkich punktów adresowych (826,3 tys.) w całym województwie.

Tabela 4. Lista gmin z najwyższym poziomem wypełnienia bazy CEEB – dane na dzień 3 stycznia 2024 roku (źródło GUNB).

Lp.	Nazwa gminy	Poziom wypełnienia bazy CEEB	Liczba punktów adresowych	Liczba punktów adresowych z co najmniej 1 złożoną deklaracją
1	Czarny Dunajec	96%	5347	5157
2	Gorlice (gmina)	93%	5293	4928

Lp.	Nazwa gminy	Poziom wypełnienia bazy CEEB	Liczba punktów adresowych	Liczba punktów adresowych z co najmniej 1 złożoną deklaracją
3	Wieprz	93%	3545	3299
4	Tokarnia	93%	2743	2547
5	Oświęcim (gmina)	91%	5933	5406
6	Książ Wielki	91%	1932	1759
7	Pałecznicza	91%	1064	965
8	Zembrzyce	90%	1872	1694
9	Bolesław (pow. olkuski)	89%	2417	2162
10	Lipnica Murowana	89%	1845	1650
11	Stryków	89%	2294	2049
12	Jordanów (gmina)	89%	3352	2992
13	Przeciszów	89%	1924	1713
14	Bystra-Sidzina	89%	2101	1869
15	Chełmek	89%	2633	2341
16	Żegocina	89%	1674	1487
17	Igołomia-Wawrzeńczyce	89%	2290	2033
18	Spytkowice (pow.wadowicki)	89%	2844	2524
19	Rytro	89%	1074	952
20	Lubień	89%	2905	2571
21	Osiek	88%	2429	2142
22	Jordanów (miasto)	88%	1540	1358
23	Laskowa	88%	2378	2093
24	Rabka-Zdrój	88%	4168	3667
25	Kamionka Wielka	88%	2869	2524
26	Stryżawa	88%	4509	3965
27	Zator	88%	2751	2416

Zaznaczyć należy, że dane są wciąż weryfikowane przez samorzady i uprawnione podmioty.

Kontrole przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów

Podobnie jak w poprzednich latach w województwie małopolskim prowadzone były zadania kontrolne pod kątem spalania odpadów i pozostałości roślinnych oraz przestrzegania uchwały antysmogowej. Kontrole były prowadzone po zgłaszanych interwencjach, a także przez patrole straży miejskich i gminnych. Przeprowadzono również kontrole planowe. Nakładane kary za naruszenie przepisów zakazujących spalania odpadów uwzględniały szczególną szkodliwość tych działań w sytuacjach wysokich stężeń zanieczyszczeń. Kontrole odbywały się z udziałem funkcjonariuszy Straży Miejskiej, Policji i pracowników urzędu gminy lub miasta.

Łącznie w Małopolsce w 2023 roku przeprowadzono **35 308 kontroli** w zakresie spalania odpadów lub pozostałości roślinnych oraz przestrzegania uchwały antysmogowej (dla porównania w 2022 roku przeprowadzono 26 739 kontroli). Spośród wszystkich wykonanych kontroli, **4 674** stanowiły kontrole interwencyjne. **W 713 przypadkach** stwierdzono nieprzestrzeganie przepisów w zakresie spalania odpadów i pozostałości roślinnych, a w **448 przypadkach stwierdzono wykroczenia** w zakresie naruszenia zapisów uchwały antysmogowej. **Pobrano 496 próbek popiołu do badań**. Konieczne było skierowanie **47 spraw do sądu, nałożono 458 mandatów** o łącznej wysokości 92 220 zł.

Mieszkańcy województwa mogą korzystać z darmowej aplikacji „Ekointerwencja”, która dostępna jest zarówno w wersji mobilnej, jak i w przeglądarce internetowej. Dzięki niej zgłoszenie trafia do odpowiedzialnego za kontrolę podmiotu (więcej informacji o aplikacji Ekointerwencja na stronie 24).

W walce z ubóstwem pomocny jest rządowy program **Stop Smog**. Program ten wspiera wymianę bądź likwidację starych źródeł ciepła i termomodernizację w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych osób ubogich energetycznie. 11 małopolskich gmin przystąpiło do programu Stop Smog - są to gminy: Bochnia (gmina wiejska), Brzesko, Czarny Dunajec, Kalwaria Zebrzydowska, Kraków, Limanowa (gmina miejska), Niepołomice, Skawina, Spytkowo (pow. wadowicki), Sucha Beskidzka, Tuchów. 40 gmin planuje przystąpienie do programu Stop Smog.

Równie istotny program wspierający najuboższych to ogólnopolski program dopłat do wymiany starych pieców oraz docieplenia domów – **Program Czyste Powietrze**. W celu pomocy formalnej i merytorycznej w uzyskaniu dofinansowań, w Małopolsce uruchomiony został w październiku 2023 pilotaż programu pn. Operatorzy w programie „Czyste Powietrze”. Szerzej opisane zostało to w podrozdziale dot. współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na str. 27.

11 małopolskich gmin prowadzi gminne programy osłonowe czyli programy dopłat do wyższych kosztów ogrzewania po wymianie nieefektywnego źródła ciepła dla swoich mieszkańców.

Tabela 5. Lista gmin, które prowadzą gminne programy osłonowe dla mieszkańców.

Lp.	Gmina	Nazwa uchwały
1	Kłaj	Uchwała Nr III/36/2018 Rady Gminy Kłaj z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia programu pomocy społecznej w postaci Lokalnego Programu Osłonowego dla osób, które ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na ekologiczne korzystających z programu realizowanego w ramach Osi Priorytetowej 4. Regionalna polityka energetyczna Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 realizowanego przez Gminę Kłaj.
2	Kraków	UCHWAŁA NR CIV/2833/23 RADY MIASTA KRAKOWA z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej w postaci Lokalnego Programu Osłonowego dla osób, które ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych.
3	Krzeszowice	Uchwała Nr LI/575/2022 Rady Miejskiej w Krzeszowicach z dnia 30 czerwca 2022r. w sprawie zmiany Uchwały nr XXXV/369/2021 z dnia 27 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu osłonowego pn. „Lokalny Program Osłonowy dla mieszkańców Gminy Krzeszowice, którzy ponoszą koszty grzewcze związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania z paliw stałych na proekologiczne systemy grzewcze, na lata 2022 – 2025”
4	Mucharz	Uchwała Nr XV/125 Rady Gminy Mucharz z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego programu osłonowego dla mieszkańców Gminy Mucharz, którzy w związku z trwałą zmianą systemu ogrzewania na proekologiczne ponieśli zwiększone koszty ogrzewania lokali mieszkalnych.
5	Nowy Targ (miasto)	Uchwała Nr XXIII/256/2020 Rady Miasta Nowy Targ z dnia 12 października 2020 r. w sprawie przyjęcia lokalnego programu pomocy społecznej w postaci "Lokalnego Programu Osłonowego dla mieszkańców Miasta Nowy Targ, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania na paliwa stałe i zastąpienie go proekologicznymi systemami grzewczymi".

6	Oświęcim (gmina)	Uchwała Nr III/12/18 Rady Gminy Oświęcim z 5 grudnia 2018 r. w sprawie: przyjęcia Gminnego programu osłonowego dla mieszkańców Gminy Oświęcim, którzy ponieśli zwiększone koszty ogrzewania lokali mieszkalnych w związku z trwałą zmianą systemu ogrzewania na proekologiczne
7	Oświęcim (miasto)	Uchwała Nr LXV/1030/23 Rady Miasta Oświęcim z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie uchwalenia lokalnego programu pomocyspołecznej w postaci Lokalnego Programu Osłonowego dla najuboższych mieszkańców miasta Oświęcim, którzy ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu mieszkalnego związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów ekologicznych.
8	Piwniczna - Zdrój	Uchwała Nr XLVII/400/2022 Rady Miejskiej w Piwnicznej - Zdroju z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Osłonowego dla mieszkańców Miasta i Gminy Piwniczna Zdrój, którzy ponoszą zwiększone koszty ogrzewania lokali mieszkalnych w związku z trwałą zmianą systemu ogrzewania na ekologiczne
9	Wadowice	Uchwała Nr LXIII/600/2023 Rady Miejskiej w Wadowicach z dnia 20 września 2023 r. w sprawie: przyjęcia Programu Osłonowego dla odbiorców końcowych projektów pn.: „Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie Gminy Wadowice” realizowanych na podstawie Osi Priorytetowej 4. Regionalna polityka energetyczna Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 - Poddziałanie 4.4.2 oraz Poddziałanie 4.4.3, którzy dokonali trwałej zmiany systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na proekologiczne systemy grzewcze
10	Zabierzów	Uchwała Nr XLVII/517/23 Rady Gminy Zabierzów z dnia 27 stycznia 2023 roku w sprawie przyjęcia Programu Osłonowego dla osób, które przeprowadzą trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na system gazowy
11	Zakopane	Uchwała Nr XXVI/333/2020 Rady Miasta Zakopane z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia na lata 2021-2026 Lokalnego Programu Osłonowego dla osób, które ponoszą zwiększone koszty grzewcze związane z używaniem ekologicznego systemu ogrzewania

2.2. Ograniczenie emisji z sektora transportu

23 listopada 2022 roku Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę (Uchwała nr C/2707/22 Rady Miasta Krakowa) w sprawie ustanowienia Strefy Czystego Transportu w Krakowie. Dokument uszczegóławia warunki powstania Strefy Czystego Transportu (SCT). W 2023 roku uchwałę zaskarżono do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie (WSA). W styczniu 2024 roku WSA unieważnił uchwałę w sprawie wprowadzenia Strefy Czystego Transportu w Krakowie. Wyrok ten nie jest jednak prawomocny, ponieważ złożono skargę kasacyjną do NSA. Oznacza to, że na ten moment uchwała w sprawie wprowadzenia Strefy Czystego Transportu nadal obowiązuje. Jednocześnie oznacza to, że od 1 lipca 2024 roku SCT może obowiązywać w Krakowie.

Pełna wersja wdrożenia SCT wejdzie w życie dwa lata później, tj. **1 lipca 2026 roku**.

Wymogi dla Strefy Czystego Transportu zgodnie z uchwałą RM Krakowa z dnia 23 listopada 2022 roku:

- **I etap (od 1 lipca 2024)** – wjazd do miasta dla samochodów spełniających normy:

pojazdy zarejestrowane do 28 lutego 2023 roku

- ✓ Benzyna – co najmniej Euro 1 lub odpowiadające im daty produkcji
- ✓ Diesel – Euro 2 lub odpowiadające im daty produkcji

pojazdy zarejestrowane po 28 lutego 2023 roku

- ✓ Benzyna – Euro 3 lub odpowiadające im daty produkcji
- ✓ Diesel – Euro 5 lub odpowiadające im daty produkcji

- **II etap (od 1 lipca 2026)** – wjazd do miasta dla samochodów (niezależnie od daty rejestracji) spełniających normy:

- ✓ Benzyna – Euro 3
- ✓ Diesel – Euro 5

Zgodnie z informacją Zarządu Transportu Publicznego w Krakowie rozpoczęto już pracę nad nową uchwałą dotyczącą wprowadzenia Strefy Czystego Transportu w Krakowie.

W Krakowie tworzone są strefy uspokojonego ruchu z ograniczeniem prędkości do 30 km/h. Jak wynika z danych Gminy Miejskiej Kraków w 2023 roku **prawie 62% odcinków dróg wewnątrz III obwodnicy** objętych zostało Strefą Tempo-30. Oznacza to wzrost w stosunku do 2022 roku, gdzie było ponad 55% dróg w tej strefie.

Na terenie 51 małopolskich gmin w 2023 roku funkcjonowało **130 parkingów Park&Ride z 8 265 miejscami parkingowymi**, w roku sprawozdawczym powstało 1 573 nowych miejsc.

W roku 2023 oddano do użytku prawie 85 km tras alternatywnych i obwodnic. W gminach i powiatach Małopolski w ostatnim roku zakupiono łącznie **112 sztuk** nowych pojazdów komunikacji publicznej o wysokich parametrach środowiskowych. Do użytku oddano również **167 nowe stacje** ładowania pojazdów elektrycznych. W roku 2023 funkcjonowało ich łącznie 477.

W 2023 roku przybyło łącznie **prawie 143 km nowych dróg rowerowych**, w tym część dróg w ramach VeloMałopolska. Łączna długość dróg rowerowych w Małopolsce obliczona na podstawie sprawozdań wynosi ponad 2640 km. Najwięcej dróg rowerowych powstało w Krakowie.

W 53 gminach przeprowadzono łącznie **106 akcji informacyjnych** związanych z promocją zrównoważonych form transportu.

W roku 2023 na terenie województwa małopolskiego przeprowadzono **498 kontroli stacji diagnostycznych pojazdów**. Na terenie województwa małopolskiego funkcjonowały w ubiegłym roku **494 stacje diagnostyczne pojazdów**. Obowiązek prowadzenia kontroli tych stacji należy do starostów powiatów oraz prezydentów miast na prawach powiatu. Na stacjach diagnostycznych stwierdzono 189 nieprawidłowości. Natomiast w czasie specjalnie organizowanych akcji weryfikacyjnych zainicjowanych przez starostów w 142 przypadkach wykryto nieprawidłowości w badanych pojazdach w zakresie badań emisji lub stanu technicznego pojazdu.

2.3. Ograniczenie emisji z działalności gospodarczej

W roku sprawozdawczym przeprowadzono **3 postępowania kompensacyjne** przy wydawaniu pozwoleń na emisję lub pozwoleń zintegrowanych – 1 w Krakowie oraz 2 w powiecie krakowskim. Dodatkowo starostwa przeprowadziły łącznie **561 kontroli** podmiotów gospodarczych pod kątem

ochrony powietrza, 41 z nich było kontrolami interwencyjnymi. W wyniku przeprowadzonych kontroli wykryto 8 naruszeń.

2.4. Koszty związane z realizacją zadań

Koszty przeprowadzonych wymian, termomodernizacji i instalacji OZE w ramach działania zostały oszacowane na poziomie **119,69 mln zł**, w tym ponad 27 mln zł to środki z budżetów gmin, 45 mln zł stanowiły środki unijne m.in. RPO, 40 mln zł stanowiły środki własne mieszkańców i przedsiębiorstw, oraz 7,2 mln zł stanowiły środki z krajowych funduszy ochrony środowiska (WFOŚiGW i NFOŚiGW).

Koszty poprawy efektywności energetycznej i instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej wyniosły łącznie **prawie 341 mln zł** w skali województwa. Największą część stanowiły środki własne gmin i powiatów tj. 92 mln zł. Natomiast inne działania inwestycyjne związane z wymianą kotłów, termomodernizacją i instalacją odnawialnych źródeł energii to koszty rzędu 127 mln zł za rok sprawozdawczy.

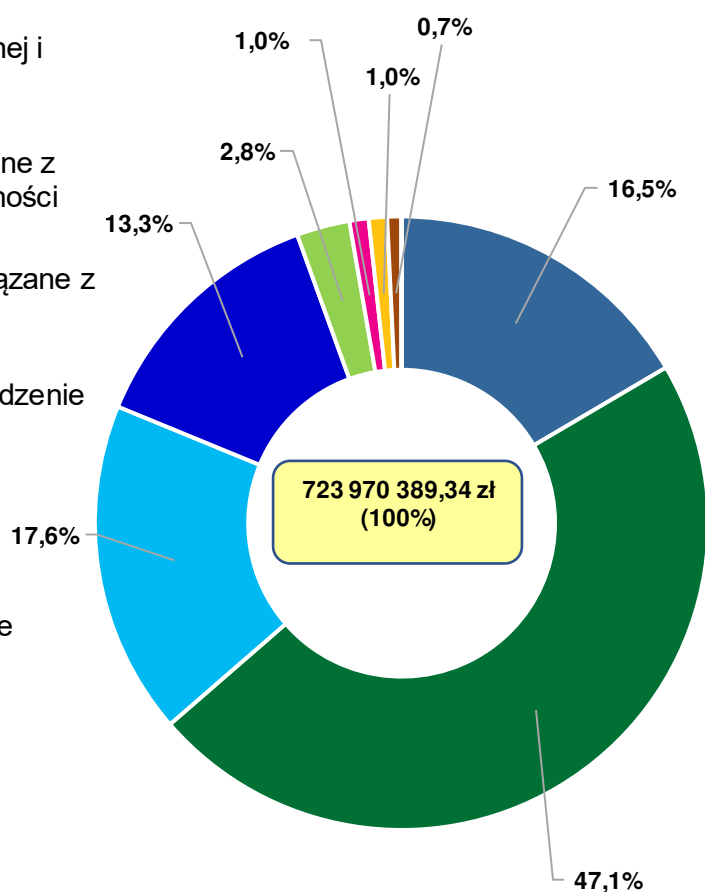
Na ograniczenie emisji z transportu w gminach i powiatach województwa małopolskiego w roku 2023 przeznaczono prawie **622 mln zł**. Zatrudnienie Ekodoradców, doradców ds. klimatu, a także prowadzenie punktów obsługi programu czyste powietrze to koszt rzędu **20,3 mln zł**.

Koszt działań informacyjnych i edukacyjnych wyniósł prawie **7 mln zł**.

Inne działania nieinwestycyjne związane z ochroną powietrza kosztowały ponad **96 mln zł**.

Struktura wydatków poniesionych na działania ograniczające emisję powierzchniową

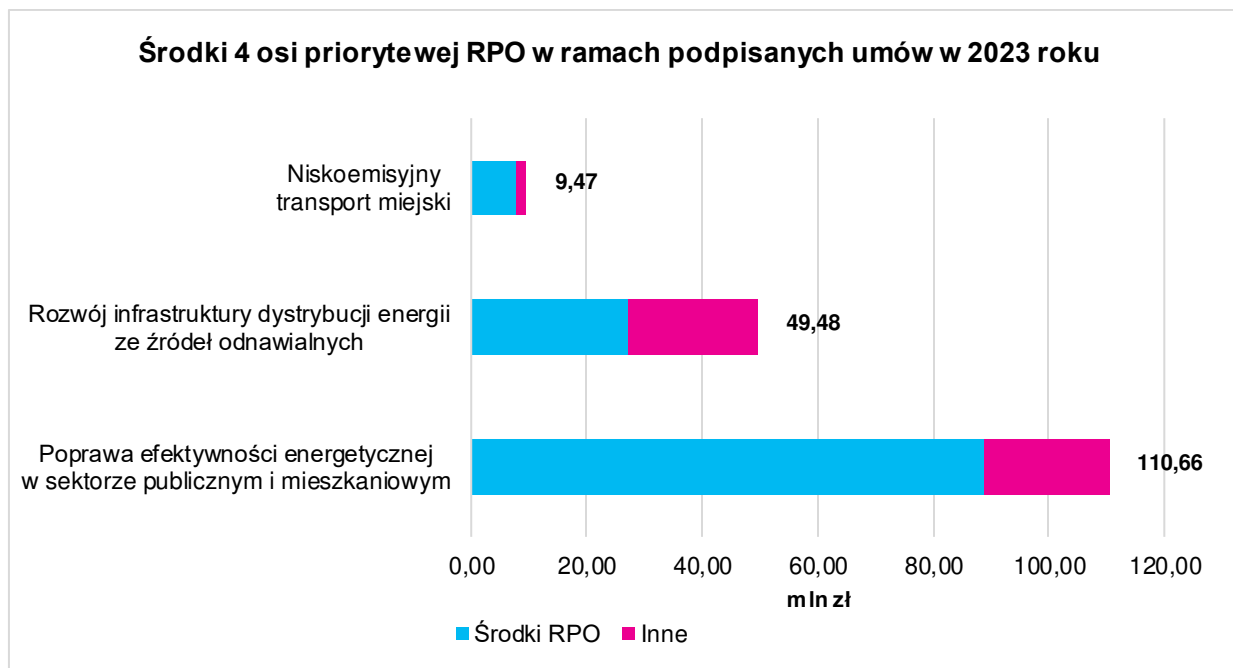
- Wymiana kotłów, termomodernizacja i instalacja OZE
- Poprawa efektywności energetycznej i instalacja OZE w BUP
- Inne działania inwestycyjne związane z wymianą kotłów, poprawą efektywności energetycznej i instalacją OZE
- Inne działania nieinwestycyjne związane z ochroną powietrza
- Zatrudnienie Ekodoradców i prowadzenie punktów obsługi programu Czyste Powietrze
- Prowadzenie kontroli
- Działania edukacyjne i informacyjne
- Realizacja programu osłonowego
- Inwentaryzacja źródeł ogrzewania budynków i OZE

Rysunek 10. Struktura wydatków poniesionych na działania ograniczające emisję powierzchniową w 2023 roku.

W 2023 roku **112 gmin** województwa małopolskiego przeznaczyło rekomendowane min. 1% dochodów własnych na działania związane z ochroną powietrza.

Część wydatkowanych środków pochodziła z funduszy zewnętrznych. W ramach 4 osi RPO Województwa Małopolskiego 2014-2020, w 2023 roku podpisano **55 umów** o dofinansowanie na łączną kwotę **169 607 145,48 zł** z czego kwota **123 631 500,46 zł** była finansowana ze środków RPO.

Rysunek 11. Środki z podpisanych w 2023 roku umów z 4 osi Regionalnego Programu Operacyjnego w gminach województwa małopolskiego.

2.5. Realizacja zadań Zarządu Województwa Małopolskiego i Sejmiku Województwa Małopolskiego w 2023 roku.

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego

W Małopolsce mimo widocznej w ostatnich latach poprawy jakości powietrza, w rocznych ocenach jakości powietrza wciąż występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych zanieczyszczeń.

Uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego Nr LXXV/1102/23 z dnia 20 listopada 2023 roku został zaktualizowany Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Program jest kontynuacją zadań przyjętych w 2020 roku. Postawiono jednak nacisk na zwiększenie efektywności działań na rzecz poprawy jakości powietrza w Małopolsce i ochronę grup szczególnie wrażliwych. W każdej gminie nadal będą funkcjonowali ekodoradcy, czyli specjaliści w dziedzinie ochrony środowiska. Głównym celem ich działań będzie podnoszenie świadomości mieszkańców na temat ochrony powietrza oraz wspieranie działań proekologicznych. Na większe wsparcie mogą liczyć małopolskie samorządy w postaci środków finansowych m.in. z Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027.

Rysunek 12. Główne obszary działania aktualizacji POP

Zapewnienie współfinansowania inwestycji w zakresie ochrony powietrza ze środków RPO na lata 2021-2027

W ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, Priorytet 2. Fundusze Europejskie dla Środowiska przewidziano finansowanie działań polegających na wdrażaniu Programu Ochrony Powietrza. Wśród nich wyodrębniono 3 obszary.

- **Projekt A pn. „Zapewnienie wyposażenia sprzętowego straży gminnych/międzygminnych”** został ogłoszony 23 listopada 2023 roku. W pierwszym naborze wpłynęło 30 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 16 349 095,05 zł. Dofinansowanie ma na celu zapewnienie wyposażenia sprzętowego straży gminnych/międzygminnych w zakresie przeprowadzanych kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony powietrza. Program oferuje dofinansowanie na zatrudnienie nowych strażników gminnych, doposażenie w niezbędny sprzęt do prowadzenia kontroli, zakup/wynajem dronów, zakup pojazdu spełniającego wymogi ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych na potrzeby prowadzenia kontroli, koszty opracowań eksperckich do prowadzonych kontroli, wydruk materiałów informacyjnych oraz udział strażników w szkoleniach.
- **Projekt B pn. „Funkcjonowanie ekodoradców w gminach”** trwał od czerwca 2023 roku do końca lutego 2024 roku. W naborze wpłynęło 117 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 54 479 864,73 zł. Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego i ma na celu wsparcie realizacji zadań Ekodoradców zatrudnionych w małopolskich gminach. Dofinansowanie przeznaczone jest na: zatrudnienie ekodoradcy, utworzenie lub adaptację stacjonarnego punktu obsługi mieszkańców, przygotowanie i wdrożenie gminnej strategii transformacji energetycznej, prowadzenie lokalnych akcji informacyjno-edukacyjnych, przeciwdziałanie problemowi ubóstwa energetycznego w gminie, analizę i zarządzanie zużyciem energii w budynkach oraz zakup sprzętu do wsparcia prowadzonych działań doradczych, edukacyjnych i inwentaryzacji.
- **Projekt C pn. „Wsparcie transformacji energetycznej gmin”** będzie realizowany przez Departament Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Celem projektu jest wsparcie gmin we wdrażaniu Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. W roku 2023 opracowano wstępne założenia i cele projektu.

Wsparcie realizacji zadań innych jednostek i organów w zakresie ochrony powietrza

Aplikacja Ekointerwencja

Aplikacja „Ekointerwencja”, dostępna jest dla wszystkich mieszkańców zarówno na urządzeniach mobilnych jak i stacjonarnych. Daje możliwość zgłaszania podejrzeń nieprzestrzegania uchwały antysmogowej, spalania odpadów i innych naruszeń przepisów ochrony środowiska. W 2023 roku zakończono modernizację aplikacji wprowadzając nowe funkcjonalności wspomagające pracowników gmin w obsłudze aplikacji i kontrolach.

W 2023 roku odnotowano **3 789** zgłoszenia, z czego 60% zgłoszeń dotyczyło zanieczyszczeń powietrza, 25% zgłoszeń związane było z nielegalnym składowaniem odpadów, 10% zgłoszeń dotyczyło kategorii ścieki, a pozostałe 5% zarejestrowane było w kategorii inne. W wyniku zgłoszeń odbyło się **2 307** kontroli.

Szkolenia dla pracowników gmin i powiatów

W 2023 roku pracownicy urzędów gmin i powiatów uzyskali duże wsparcie szkoleniowe ze strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

- zorganizowano spotkania stacjonarne oraz szereg szkoleń w formule on-line dla ekodoradców mających wzmocnić ich wiedzę m.in. w zakresie efektywności energetycznej budynków czy dostępnych form wsparcia finansowego na wymiany nieefektywnych źródeł ciepła przez mieszkańców.

Rysunek 13. Konferencja Inwestycje zwiększające efektywność energetyczną budynków: „Świadomi energetycznie”

- w sierpniu i wrześniu odbyły się szkolenia organizowane przez departament Funduszy Europejskich, skierowane do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, ich związków i stowarzyszeń. Celem szkoleń było przybliżenie tematyki dostępnych form wsparcia finansowego w ramach środków FE 2021- 2027 dla działania 2.5 Wdrażanie Programu Ochrony Powietrza, typ projektu B. Funkcjonowanie ekodoradców w gminach.

Koordinacja i monitorowanie wdrażania Programu ochrony powietrza oraz uchwały antysmogowej

Podsumowanie POP

W maju 2023 roku udostępniono „Podsumowanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego za rok 2022”. W opracowaniu przedstawiono stopień realizacji zadań wynikających z POP przez gminy, powiaty i UMWM i jednocześnie efekty wdrażania uchwały antysmogowej w Małopolsce.

Prowadzenie kampanii informacyjno - edukacyjnych i przygotowanie materiałów graficznych

Na terenie całego województwa w 2023 roku przeprowadzona została kampania medialna. Głównym zdaniem była promocja rozwiązań mających na celu likwidację źródeł niskiej emisji powierzchniowej, a więc wymianę przestarzałych i nieefektywnych pieców na paliwa stałe oraz poprawę efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych. W zakresie tym promowane było wsparcie udzielane przez ekodoradców oraz instrumenty finansowe, w ramach których dostępne są dotacje do wymiany pieców.

W ramach kampanii na terenie Małopolski:

- w rozgłoszeniach radiowych (Radio RDN Małopolska, RDN Nowy Sącz, Radio Alex, Radio Plus Kraków, Radio Plus Podhale, Radio Super Nova Nowy Sącz, Radio Eska Tarnów) wyemitowano łącznie 2 000 spotów o tematyce ochrony powietrza i oszczędności energii.
- we wszystkich małopolskich gminach dystrybuowane były plakaty przypominające o obowiązku wymiany przestarzałych urządzeń grzewczych. Wymiana urządzeń na nowe, ekologiczne, to istotny krok w redukcji emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Plakaty rozwieszane były w miejscach publicznych, takich jak: urzędy gmin, placówki oświatowe czy sklepy, aby jak najwięcej mieszkańców mogło zapoznać się z przekazem. Łącznie rozdystrybuowano 1900 szt. plakatów.

Rysunek 14. Plakat promujący kampanię o wymianie kotłów

- nagrano 3 filmiki informacyjne o projekcie LIFE „Małopolska w zdrowej atmosferze”. Pierwszy filmik 5-minutowy dotyczył podsumowania działań projektu LIFE, który został wyemitowany na finałowej gali projektu LIFE. Następnie opublikowano w mediach społecznościowych 3- minutowy filmik relacjonujący wydarzenia z gali finałowej oraz 2- minutowy filmik o działalności Centrum Kompetencji.

W ramach realizacji Projektu zintegrowanego LIFE EKOMAŁOPOLSKA na przełomie listopada i grudnia prowadzona była kampania „**Klimat dla pokoleń**”. Jej celem było wskazanie konkretnych rozwiązań jakie mogą podjąć mieszkańcy Małopolski w swoich gospodarstwach domowych, aby przeciwdziałać postępującej zmianie klimatu, były to m. in. termomodernizacja budynku, montaż OZE, oszczędność wody i energii, czy zazielenianie terenów.

- W ramach kampanii rozdystrybuowano 1755 plakatów do wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu w Małopolsce, opublikowano 6 artykułów sponsorowanych w prasie drukowanej i na portalach internetowych, 7 postów sponsorowanych w mediach społecznościowych. Spot promocyjny publikowano w 5 lokalnych kinach, w 300 bankomatach, Kolejach Małopolskich, komunikacji zbiorowej, 300 paczkomatach oraz w 4 rozgłośniach radiowych.

Rysunek 15. Plakat promujący kampanię „Klimat dla Pokoleń”

- W 2023 roku przygotowano również 12 filmów promujących realizację działań Projektu. Filmy dotyczyły m. in. II Małopolskich Dni dla Klimatu, podsumowania studiów podyplomowych, mapy potencjału OZE, a także aktywności doradców ds. klimatu i środowiska.

Rysunek 16. Fragment filmu nt. działań powiatu oświęcimskiego w Projekcie

W 2023 roku zaktualizowano merytorycznie i graficznie ulotki informujące o zapisach uchwały antysmogowej, dostępnych dofinansowaniach oraz inne materiały edukacyjne (ulotki, plakaty, karty pracy dla nauczycieli) związane z tematyką ochrony powietrza. Materiały zostały udostępnione do wykorzystania przez pracowników gmin i powiatów.

Współpraca z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska w Krakowie

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego nawiązał współpracę z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przy wdrażaniu programu pn. „Operatorzy w programie „Czyste Powietrze” – pilotaż w województwie małopolskim”. Celem programu było utworzenie sieci operatorów wspierających mieszkańców (w tym głównie osób ubogich energetycznie) w skutecznej wymianie źródeł ciepła i termomodernizacji domów. Działania Operatorów obejmują przede wszystkim: identyfikację beneficjentów, szacowanie kosztów przedsięwzięcia, pomoc w wypełnieniu i złożeniu wniosku o dofinansowanie i wniosku o płatność, wsparcie w znalezieniu wykonawców prac budowlanych i instalacyjnych. 23 małopolskie gminy podpisały porozumienie w sprawie pełnienia funkcji operatora. W każdej małopolskiej gminie można skorzystać z pomocy Operatorów – firm lub stowarzyszeń, którzy zostali wyłonieni w konkursie i mają podpisane porozumienie z NFOŚiGW. Okres wdrażania programu przewidziano na lata 2023-2026.

Rysunek 17. Uroczystość podpisania porozumienia w sprawie nawiązania współpracy w pilotażu

Współpraca z Głównym Urzędem Nadzoru Budowlanego

Główny Urząd Nadzoru Budowlanego jest administratorem Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), który jest integralną częścią Systemu ZONE. Urząd Marszałkowski pełni rolę administratora wojewódzkiego tym samym posiadając dostęp do danych statystycznych ze wszystkich małopolskich gmin. Dodatkowo w 2023 roku pracownicy Urzędu brali czynny udział w spotkaniach Komitetu Sterującego Systemu ZONE.

Inne działania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

- Województwo Małopolskie przystąpiło do projektu pn.: „Rozwój innowacyjnych e-usług dla transformacji cyfrowej podmiotów jednostek samorządu terytorialnego”. W ramach projektu powstał System Lokalnych Ostrzeżeń Publicznych (SYSLOP). To nowy system informacyjno-ostrzegawczy o ryzyku przekroczenia i przekroczeniach norm jakości powietrza. Geneza jego powstania związana jest z obowiązkiem niezwłocznego przekazywania alertów smogowych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Obecnie system jest pilotażowo wdrażany m.in. w województwie małopolskim.
- Województwo Małopolskie na działania związane z ochroną powietrza i klimatu przeznaczyło w 2023 roku 0,56 % dochodów własnych, co odpowiada kwocie 8 059 267,40 zł. Na tę kwotę składały się następujące wydatki:
  - ✓ transport niskoemisyjny – 208 042,20 zł,
  - ✓ działania termomodernizacyjne wojewódzkich budynków użyteczności publicznej – 5 378 516,87 zł,
  - ✓ Polityka ekologiczna Województwa Małopolskiego i projekt Ekomałopolska – 1 774 131,09 zł,
  - ✓ działania związane z racjonalnym gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi – 450 000,00 zł,
  - ✓ Projekty zintegrowane LIFE w zakresie wdrażania *Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego* oraz *Programu Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego* – 248 577,24 zł.

3. Realizacja planu działań krótkoterminowych

Na obszarze województwa w roku sprawozdawczym liczba dni, w których ogłoszony został 1, 2 i 3 stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza wyniosła maksymalnie **37 dni** w powiecie suskim (dla porównania w 2022 roku w tym powiecie było takich dni 68). Największa liczba przekroczeń poziomu alarmowego (ostrzeżeń 3 stopnia) miała miejsce w powiecie nowotarskim (2 dni).

Tabela 6. Liczba dni, w których ogłoszono 1, 2 lub 3 stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza w 2023 roku.

Powiat	Liczba dni, w których ogłoszono 1 stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza	Liczba dni, w których ogłoszono 2 stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza	Liczba dni, w których ogłoszono 3 stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza
Kraków	4	5	1
Nowy Sącz	15	4	1
Tarnów	4	3	1
bocheński	7	0	0
brzeski	8	0	0
chrzanowski	0	2	0
dąbrowski	8	0	0
gorlicki	8	0	0
krakowski	4	5	1
limanowski	14	0	0
miechowski	10	0	0
myślenicki	4	0	0
nowosądecki	8	1	1
nowotarski	9	9	2
olkuski	7	1	0
oświęcimski	6	7	0
proszowicki	10	0	0
suski	27	10	0
tarnowski	8	0	0
tatrzański	6	0	1
wadowicki	12	4	0
wielicki	4	3	0

Na stronach internetowych gmin, PCZK oraz portalach społecznościowych przedstawione są aktualne dane ze stacji monitoringowych na temat jakości powietrza, komunikaty o wysokim zanieczyszczeniu powietrza i wynikającym z tego powodu zagrożeniu dla zdrowia.

W dalszym ciągu aktualizowano bazę kontaktów do powiadamiania o wystąpieniu wysokich poziomów zanieczyszczenia. W 2023 roku w bazach kontaktowych powiatów znajdowało się 6 797 podmiotów z 171 gmin.

W 2023 roku przeprowadzono 2 355 kontroli spalania odpadów lub pozostałości roślinnych w okresie obowiązywania 1 stopnia zagrożenia, 1 381 kontroli w okresie obowiązywania 2 stopnia oraz 356 kontroli spalania odpadów lub pozostałości roślinnych w okresie obowiązywania 3 stopnia zagrożenia.

W 2023 roku Województwo Małopolskie dołączyło pilotażowo do wdrożenia Systemu Lokalnych Ostrzeżeń Publicznych (SYSLOP). Jest to nowy system informacyjno-ostrzegawczy o ryzyku przekroczenia i przekroczeniach norm jakości powietrza. Geneza jego powstania związana jest z obowiązkiem niezwłocznego przekazywania alertów smogowych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Projekt finansowany jest przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. W system włączone są: Główny Inspektor Ochrony Środowiska, Wojewódzkie Centra Zarządzania Kryzysowego, urzędy marszałkowskie oraz powiaty i gminy.

Urząd Marszałkowski zorganizował wspólnie z przedstawicielami firmy PROGEMAT szkolenia online w zakresie obsługi nowego systemu SYSLOP. W szkoleniu łącznie wzięło udział 440 uczestników. Wśród nich znaleźli się przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego oraz powiatowych centrów zarządzania kryzysowego województwa małopolskiego.

4. Realizacja projektów zintegrowanych LIFE

4.1. LIFE IP „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze”

Projekt koordynowany przez Województwo Małopolskie angażuje łącznie 69 partnerów – w tym 62 gminy z terenu województwa małopolskiego. Celem projektu jest przyspieszenie wdrażania działań służących poprawie jakości powietrza, które zostały zaplanowane w ramach Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Wartość projektu to około 17 mln euro (70 mln zł), z czego dofinansowanie unijne wynosi 42 mln zł, natomiast dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej to około 12 mln zł. Projekt jest realizowany w okresie od października 2015 r. do końca 2025 r. W 2023 roku w gminach województwa w sposób ciągły działało 66 Ekodoradców, których celem jest podejmowanie działań dla pełnego i szybszego wdrażania Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Ekodoradcy pozyskują środki zewnętrzne na działania ograniczające emisję zanieczyszczeń oraz mobilizują mieszkańców do włączenia się w te działania. Ponadto prowadzą doradztwo w zakresie najbardziej efektywnych sposobów ograniczenia emisji i źródeł finansowania, w tym zapobieganie ubóstwu energetycznemu. Ekodoradcy prowadzą także działalność edukacyjną dedykowaną różnym grupom wiekowym oraz wraz ze strażami gminnymi prowadzą również kontrole palenisk. Z końcem 2023 roku finansowanie unijne (z projektu LIFE) etatów ekodoradców zakończyło się. Niemniej jednak ze względu na to, iż ten pionierski pomysł zyskał ogromne zainteresowanie w większości małopolskich gmin przygotowano kolejny program finansowego wsparcia zatrudnienia takich osób - więcej informacji na str. 23 w rozdziale Zapewnienie współfinansowania inwestycji w zakresie ochrony powietrza ze środków RPO na lata 2021-2027.

Działania edukacyjno-informacyjne

W samym 2023 roku Ekodoradcy LIFE:

- rozdysponowali **431 639** materiałów edukacyjnych na terenie gmin,
- zorganizowali **1 418** spotkań i warsztatów, w których wzięło udział ponad **112 tys.**, mieszkańców,
- udzielili **171 518 porad** mieszkańcom,
- we współpracy ze Strażami Gminnymi i Policją przeprowadzili **10 370** kontroli z zakresu spalania odpadów i przestrzegania uchwał antysmogowych,
- ocenili termoizolacyjność **300** nieruchomości przy pomocy kamer termowizyjnych.

W 2023 roku w gminach realizujących projekt LIFE (62 na 182) zlikwidowano 5 364 przestarzałych kotłów na paliwo stałe, co stanowi niemal połowę wszystkich wymienionych pieców na terenie województwa. Oznacza to, że gminy uczestniczące w projekcie LIFE wymieniły średnio dwa razy więcej kotłów niż gminy nie uczestniczące w projekcie.

Ekodoradcy przez cały rok organizowali liczne spotkania z mieszkańcami. Często organizowano je w plenerze, w formie pikników i rozmów z lokalną społecznością. Odbywały się również spotkania z różnymi grupami – z osobami starszymi, uczniami i przedszkolakami, osobami zainteresowanymi wymianą pieca. Włączyli się również w obchody :

- Europejskiego Zielonego Tygodnia (Green Week)

- Dnia Czystego Powietrza
- Europejskiego Tygodnia Mobilności

Podczas tych wydarzeń Ekodoradcy urządzali akcje edukacyjne dla mieszkańców, w tym również spotkania w szkołach i przedszkolach. Przygotowali również mobilne stanowiska obsługi programu Czyste Powietrze, gdzie udzielali informacji o dostępnych formach dofinansowania.

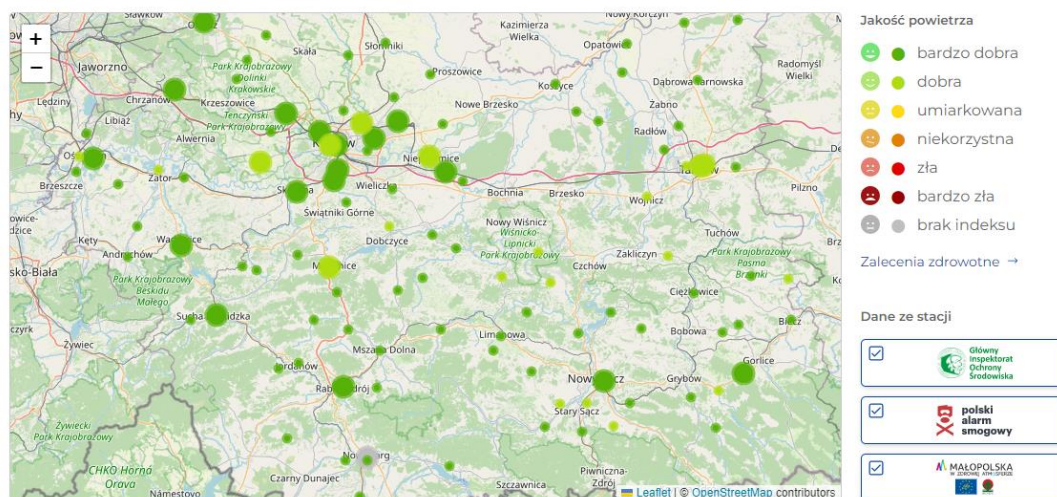
Rysunek 18. Obchody Europejskiego Tygodnia Mobilności

Przez cały rok prowadzone były również kampanie informacyjne i inicjatywy na szczeblu wojewódzkim i lokalnym. Szczegółowy zakres przedstawiono w podrozdziale *Kampanie edukacyjno-informacyjne*.

W 2023 roku nagrano filmy informacyjne o projekcie LIFE „Małopolska w zdrowej atmosferze” - podsumowanie działań projektu LIFE, który został wyemitowany na finałowej gali projektu LIFE, a także film o działalności Centrum Kompetencji.

Województwo Małopolskie prowadzi istniejącą od 2014 roku stronę internetową – www.powietrze.malopolska.pl. W serwisie prezentowana jest aktualna jakość powietrza. Dane prezentowane na stronie pochodzą ze stacji Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, pyłomierzy Krakowskiego Alarmu Smogowego wykorzystywanych w ramach projektu LIFE oraz nowej sieci czujników zainstalowanych na szkołach. W ramach działań serwisu istnieje możliwość otrzymywania newslettera nt. zanieczyszczenia powietrza. Przez stronę można również śledzić aktualności dotyczące działań województwa małopolskiego oraz partnerów projektu LIFE. Na stronie publikowane są również informacje o wprowadzonym stopniu zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. Dostępna jest również osobna zakładka, w której znajduje się lista Ekodoradców wraz z ich danymi teleadresowymi do wglądu dla każdego zainteresowanego. Na stronie znaleźć można bazę wiedzy zawierającą artykuły o treściach związanych z zanieczyszczeniami powietrza, ogrzewaniem budynków, odnawialnymi źródłami energii i efektywnością energetyczną. W 2023 roku strona www.powietrze.malopolska.pl odnotowała 2,8 mln odston.

Aktualna jakość powietrza dla województwa małopolskiego

Wybierz obszar: Szukaj:

Stacje pomiarowe dla województwa małopolskiego

Podegrodzie ☉ Szkoła Podstawowa im. Bł. Ojca Stanisława Papczyńskiego	dobra	PM10 37 µg/m ³	PM2.5 32 µg/m ³	2023-05-28 09:00
Ropa ☉ Szkoła Podstawowa Nr 1	dobra	PM10 32 µg/m ³	PM2.5 23 µg/m ³	2023-05-28 09:00

Rysunek 19. Jakość powietrza prezentowana na stronie powietrze.małopolska.pl

Szkolenia

Ekodoradcy mogli liczyć na wsparcie w postaci szkoleń merytorycznych, które miały za zadanie podnieść ich kompetencje w kontekście powierzonych obowiązków. Szkolenia odbywały się w formie on-line oraz w formie spotkań stacjonarnych.

We współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Polskim Alarmem Smogowym Urząd Marszałkowski zorganizował cykl 8 spotkań warsztatowych z zakresu skutecznej komunikacji z potencjalnymi beneficjentami programu „Czyste Powietrze”. W szkoleniach wzięło udział łącznie 139 osób. Uczestnikami byli głównie ekodoradcy z całej Małopolski. Zajęcia były świetną okazją do doskonalenia technik komunikacji z rozmówcami, którzy odwiedzają urzędy gmin w poszukiwaniu wsparcia przy wymianie pieca i rozliczeniu dotacji.

Rysunek 20. Szkolenie ze skutecznej komunikacji z klientem

W 2023 roku zakończono trzecią edycję studiów podyplomowych z zakresu ochrony powietrza i energetyki. Studia prowadzone były przez Wydział Energetyki i Paliw Akademii Górniczo-Hutniczej

w Krakowie wraz z partnerami takimi jak m.in. Politechnika Krakowska oraz Instytut Zrównoważonej Energii „Miękinia”. Naukę ukończyło 32 pracowników z 27 małopolskich gmin. Studia dedykowane były osobom zajmującym się zawodowo tematyką energetyki i jakości powietrza. Słuchacze zajęć przez rok zdobywali wiedzę techniczną z zakresu m.in. ochrony powietrza, konwencjonalnych i odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej czy lokalnego planowania energetycznego. Poza wykładami uczestnicy studiów mogli brać aktywny udział w ćwiczeniach i zajęciach praktycznych przydatnych w codziennych obowiązkach zawodowych.

Rysunek 21. Zakończenie trzeciej edycji studiów podyplomowych

Spotkania i wydarzenia

Pracownicy UMWM dzielili się doświadczeniami w zakresie ochrony powietrza i realizacji projektu LIFE podczas spotkań i konferencji zarówno w Polsce jak i za granicą.

W 2023 roku zorganizowane zostały wyjazdy studyjne dla ekodoradców mające na celu wymianę doświadczeń w międzynarodowym środowisku:

- w dniach **17-19 maja** w Pieszczanach na Słowacji odbyła się Konferencja Trilateral workshop of LIFE projects i wzięli w niej udział przedstawiciele trzech projektów LIFE z Polski, Słowacji oraz Węgier.

Rysunek 22. Wizyta studyjna w Pieszczanach (Słowacja)

- w dniach **2 - 6 października**, grupa pięćdziesięciu Ekodoradców z województwa małopolskiego odwiedziła Danię, aby wymienić się doświadczeniami i zyskać inspiracje do szybszego

wdrażania działań mających na celu poprawę jakości powietrza w regionie. Organizatorami wyjazdu był Urząd Marszałkowski WM oraz Krajowa Agencja Poszanowania Energii przy współpracy z Ambasadą Danii w Polsce oraz State of Green Denmark. Wizyta w Danii była pełna inspirujących spotkań i prezentacji. Uczestnicy mieli okazję poznać innowacyjne rozwiązania w dziedzinie zrównoważonego rozwoju oraz walki ze zmianami klimatycznymi.

Rysunek 23. Wizyta studyjna w Danii

- w dniach **9-12 października** w Brukseli odbywał się 21. Europejski Tydzień Regionów i Miast. Było to największe doroczne wydarzenie poświęcone polityce regionalnej w Unii Europejskiej. Wśród blisko 10 tys. uczestników nie zabrakło przedstawicieli Projektu LIFE MAŁOPOLSKA, którzy uczestniczyli w panelach dotyczących obszarów związanych z poprawą jakości powietrza, ochroną klimatu i adaptacją do życia w zmieniających się warunkach.

Rysunek 24. Przedstawiciele UMWM podczas obchodów 21. Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast w Brukseli

18 grudnia w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie miała miejsce uroczysta Gala finałowa projektu LIFE „Małopolska w zdrowej atmosferze”. To wyjątkowe wydarzenie stanowiło podsumowanie ośmiu lat działań na rzecz poprawy jakości powietrza w Małopolsce. Podczas gali uhonorowano gminy, instytucje oraz osoby, które odegrały kluczową rolę w realizacji strategii mającej na celu poprawę jakości powietrza w regionie.

Rysunek 25. Uczestnicy Gali finałowej projektu LIFE Małopolska w zdrowej atmosferze

4.2. LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego

Projekt realizowany jest przez Województwo Małopolskie od 1 stycznia 2021 do 31 grudnia 2030 roku wspólnie z 26 partnerami: Województwem Śląskim, Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie, Europejskim Centrum Czystego Powietrza, Krakowem, Tarnowem, Nowy Sączem oraz 18 powiatami: bocheński, brzeski, chrzanowski, dąbrowski, gorlicki, krakowski, limanowski, miechowski, myślenicki, nowotarski, nowosądecki, olkuski, oświęcimski, proszowicki, suski, tarnowski, wadowicki, wielicki. Projekt realizowany jest również przy współudziale partnerów zagranicznych Instytut ds. Energii, Klimatu i Środowiska w Wuppertalu oraz Brandenburski Uniwersytet Techniczny w Cottbus.

Nadrzędnym celem projektu zintegrowanego LIFE EKOMAŁOPOLSKA jest pełne wdrożenie małopolskiego Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii, przyjętego przez Zarząd Województwa Małopolskiego 18 lutego 2020 roku.

Główne cele małopolskiego Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii to:

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 40% (w porównaniu z rokiem 1990), w tym dla sektorów non-ETS (głównie transport, sektor komunalno-bytowy, rolnictwo) jako 30% w porównaniu do poziomu z roku 2005,
- zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych do co najmniej 32% zużycia energii końcowej brutto,
- poprawa efektywności energetycznej na poziomie co najmniej 32,5%.

Długoterminowa strategia UE zakłada osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2050.

Całkowity budżet Projektu to 16,4 mln EUR (ok. 70 mln zł), z czego 60% stanowią środki Programu LIFE, 35% NFOŚiGW, a 5% to wkład własny partnerów projektu. Działania uzupełniające realizację Projektu zostaną wdrożone przy wsparciu środków finansowych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2021–2027 (FEM 2021-2027), Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (FTS), programów Czyste Powietrze, „Mój Prąd”, Energia Plus, Mój Elektryk, Agroenergia, ulgi termomodernizacyjnej oraz innych programów budżetu centralnego, a także budżetów powiatowych i finansowania prywatnego.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r:

- zorganizowano łącznie **9 spotkań dla przedstawicieli gmin i powiatów oraz 6 spotkań dla doradców ds. klimatu i środowiska realizujących Projekt**. Były to warsztaty i spotkania w tym m.in.: spotkanie o skutecznej komunikacji o zmianie klimatu, z przedstawicielami Krajowego Punktu Kontaktowego PR Horyzont Europa ws. dostępnych Programów oraz otwartych naborach i konkursach, warsztaty z tworzenia społeczności energetycznych oraz „Adaptacji miast i gmin do zmiany klimatu, wirtualne spotkanie w KE nt. instrumentów wsparcia dla budynków sektora publicznego oraz konferencja dotycząca inwestycji zwiększających efektywność energetyczną, transformacja energetyczna, a zarządzanie zasobami energetycznymi w JST. Odbyły się także warsztaty dla doradców ds. klimatu i środowiska i gminnych ekodoradców o wzajemnej współpracy przy II Małopolskim Dniu dla Klimatu.

Rysunek 26. Szkolenia dla pracowników gmin i powiatów.

- zorganizowano cykl zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem **Małopolskiej Chmury Edukacyjnej** pn. **„Zostań klimatycznym bohaterem”**, które skierowane były do uczniów szkół średnich oraz technicznych. Zorganizowane prelekcje były częścią obchodów Małopolskiego Zielonego Tygodnia (EU Green Week 2023). W ramach trzech zajęć udział wzięło łącznie około **400 uczniów**.

Rysunek 27. Zajęcia edukacyjne z wykorzystaniem Małopolskiej Chmury Edukacyjnej

- w lipcu 2023 opublikowana została seria 7 Ekoporadników dla różnych grup społecznych, które były skierowane do: rolników, inwestorów planujących budowę domu, właścicieli domów jednorodzinnych, zarządców budynków wielorodzinnych, nauczycieli i dyrektorów szkół, władz lokalnych i przedsiębiorców. Ekoporadniki są kompleksowym zbiorem materiałów dla danej grupy społecznej, z zakresu adaptacji i mitygacji do zmiany klimatu, działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych jakie mogą podjąć poszczególne grupy, a także zawierają źródła finansowania z jakich można sfinansować dane przedsięwzięcie. Opracowania zostały przekazane do powiatów oraz udostępnione na stronie Projektu <https://klimat.ekomalopolska.pl/>.

Rysunek 28. Ekoporadniki dla 7 grup społecznych, strony tytułowe

- zorganizowano 2 wyjazdy studyjne. W styczniu doradcy ds. klimatu i środowiska uczestniczyli w trzydniowej wizycie studyjnej, podczas której odwiedzili: kopalnię Guido (która po zakończeniu wydobywania została przekształcona w muzeum), biogazownię rolniczą w Łanach Wielkich, Eurocentrum w Katowicach, a także wzięli udział w spotkaniu z firmą Energopomiar. We wrześniu dla przedstawicieli Małopolski Zachodniej zorganizowano pięciodniowy wyjazd studyjny do Zagłębia Ruhry w Nadrenii Północnej-Westfalii. Podczas wyjazdu uczestnicy mieli okazję poznać dobre praktyki i dowiedzieć się jak miasta górnicze i hutnicze przeszły transformację energetyczną i związane z nią zmiany strukturalne.

Rysunek 29. Wizyty studyjne przeprowadzone w ramach LIFE EKOMAŁOPOLSKA

- przygotowano dwie koncepcje: szkoły neutralnej dla klimatu i budynku zabytkowego neutralnego dla klimatu. Dokumenty zawierają kompleksowy zestaw działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych zmierzających do zerowego zużycia energii. Koncepcje zawierają informacje jak powinny wyglądać poszczególne etapy inwestycji, jakie działania należy podjąć, aby poprawić efektywność energetyczną budynku i tym samym osiągnąć neutralność klimatyczną. Dokumenty stanowią również wytyczne, które mogą pozwolić gminom i powiatom ubiegać się o dofinansowanie takich inwestycji.

Rysunek 30. Wizualizacja zaadaptowanego terenu przed Teatrem Słowackiego

W 2023 r. doradcy ds. klimatu i środowiska:

- przeprowadzili **34 lokalne kampanie edukacyjno-informacyjne**. Dotarły one do prawie **282 tys. mieszkańców** województwa. Kampanie prowadzone były w trakcie wydarzeń, podczas których mieszkańcy mogli wziąć udział w prelekcjach i pogadankach dotyczących m. in. oszczędności wody, energii, śladu węglowego, czy transportu przyjaznego klimatowi. Działania w ramach kampanii prowadzone były także w Internecie, głównie w mediach społecznościowych i na stronach internetowych starostw powiatowych, lokalnej prasie oraz telewizji,
- przeprowadzili ponad **156 spotkań w szkołach**, w czasie których przekazane zostały zestawy oszczędności energii, kosze do segregacji odpadów oraz stojaki na rowery, czy dyspozytory do

wody. Prelekcji o różnych aspektach ochrony klimatu i środowiska wysłuchało blisko **6 000 uczniów**,

- zorganizowali **76 wydarzeń** związanych z ochroną klimatu skierowanych do mieszkańców. W wydarzeniach uczestniczyło **ponad 26 tys. Małopolan**. Wydarzenia skierowane były do ogółu mieszkańców oraz poruszały takie tematy jak: rola drzew w środowisku, czy szeroko zakrojona tematyka zmiany klimatu (oszczędność energii i wody, racjonalna gospodarka odpadami, transport niskoemisyjny),
- w celu nawiązania współpracy z lokalnymi liderami (w tym strażą pożarną, policją, kołami gospodyń, księżmi) doradcy zorganizowali **61 spotkań**, w których uczestniczyło **ponad 900 osób**,
- przygotowali **6 projektów** o dofinansowanie do instytucji finansujących na łączną kwotę **12 mln zł**. Były to projekty dotyczące głównie inwestycji w OZE,
- przygotowali i złożyli **121 wniosków** o dofinansowanie dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych, na łączną kwotę **ponad 3 mln zł** (głównie z Programu *Czyste Powietrze*),
- udzielili około **9 tys. porad** mieszkańcom w zakresie energetyki i ochrony środowiska,
- zidentyfikowali **34 budynki użyteczności publicznej** w celu poprawy ich efektywności energetycznej.

Przy współpracy z **Centrum Kompetencji UMWM** w kwietniu 2023 zorganizowano drugą edycję wydarzeń plenerowych pod wspólną nazwą **II Małopolski Dzień dla Klimatu**. We wszystkich powiatach odbyły się wydarzenia poświęcone działaniom na rzecz ochrony klimatu, pod wspólną nazwą **#drzewodlaklimatu**. W ramach wydarzenia posadzono **22 tys. nowych sadzonek**. W wydarzeniach terenowych uczestniczyło ponad 20 tys. osób.

Rysunek 31. "Małopolski Dzień dla Klimatu" w powiatach

Dodatkowo doradcy biznesowi zatrudnieni w **Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości** udzielili łącznie **87 konsultacji** przedsiębiorcom i rolnikom w zakresie: możliwości uzyskania dofinansowania do instalacji PV, termomodernizacji, wymiany źródła ciepła, źródeł finansowania ekoinwestycji i GOZ-u oraz możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego na zbieranie i magazynowanie wody opadowej. Ponadto trwały intensywne prace nad przygotowaniem bazy danych o instalatorach odnawialnych źródeł pn. **EkoMałopolska Baza Instalatorów**.

Od lipca do października realizowane były wydarzenia i warsztaty ekologiczne powierzone organizacjom pozarządowym w ramach Otwartego Konkursu Ofert – „**Ekomałopolska 2023 – Priorytet 3**” finansowane z projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA. W ramach drugiej edycji przyznano

5 dotacji Małopolskim organizacjom pozarządowym. Zadania zostały dofinansowane na łączną kwotę **100 000 zł**. W ramach wydarzeń zorganizowano liczne pikniki, wydarzenia, pokazy filmów klimatycznych, konkursy plastyczne oraz warsztaty dla najmłodszych. Łącznie we wszystkich spotkaniach wzięło udział ponad **2 500 uczestników**.

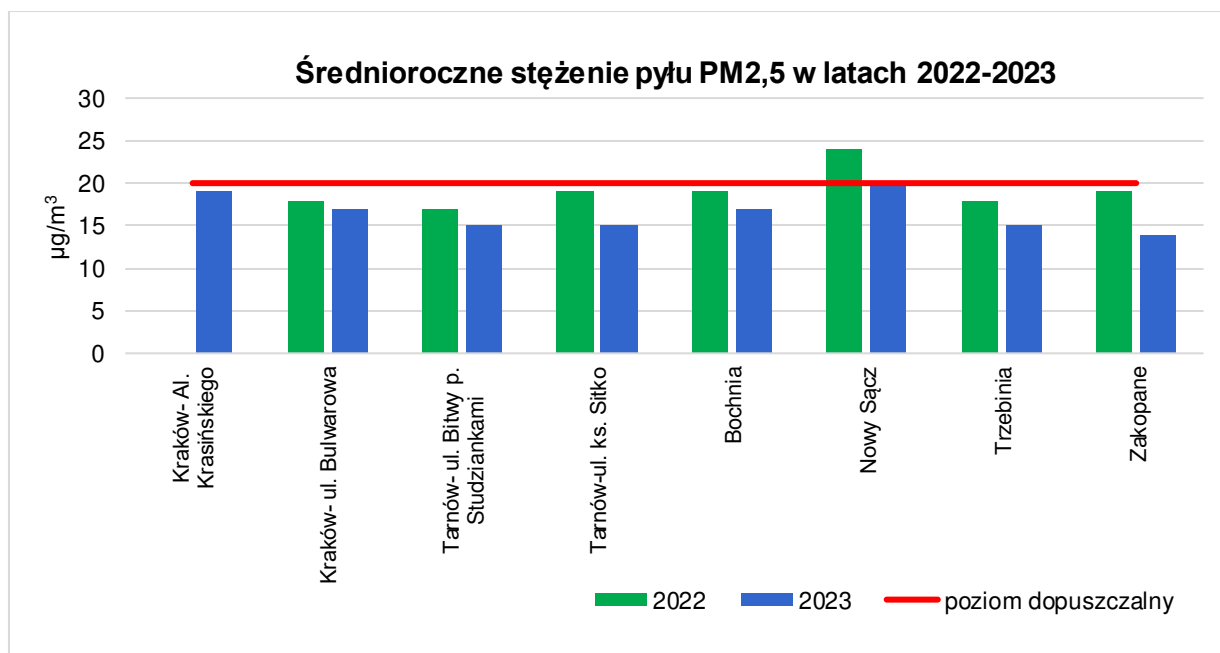

Rysunek 32. Wydarzenia w ramach Otwartego Konkursu Ofert "Ekomałopolska 2023"

W ramach działań Centrum Kompetencji w listopadzie 2023 roku opublikowano drugie podsumowanie z wdrażania Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Środowiska dla województwa małopolskiego za rok 2022. Jak pokazują wyniki raportu, prowadzone dotychczas działania w zakresie przeciwdziałania i adaptacji do negatywnych skutków postępującej zmiany klimatu spowodowały **spadek emisji gazów cieplarnianych o 17,90% w stosunku do roku 1990 oraz o 9,08% w stosunku do roku 2018**.

5. Zmiana poziomu stężeń zanieczyszczeń w powietrzu w 2023 roku

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego został opracowany ze względu na przekroczenia pyłów PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu i NO₂. Jak pokazują dane zawarte w Rocznej ocenie jakości powietrza przygotowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2023 roku **nie było już przekroczeń pyłu PM 2,5, a cała reszta stężeń zanieczyszczeń wyraźnie spadła**.

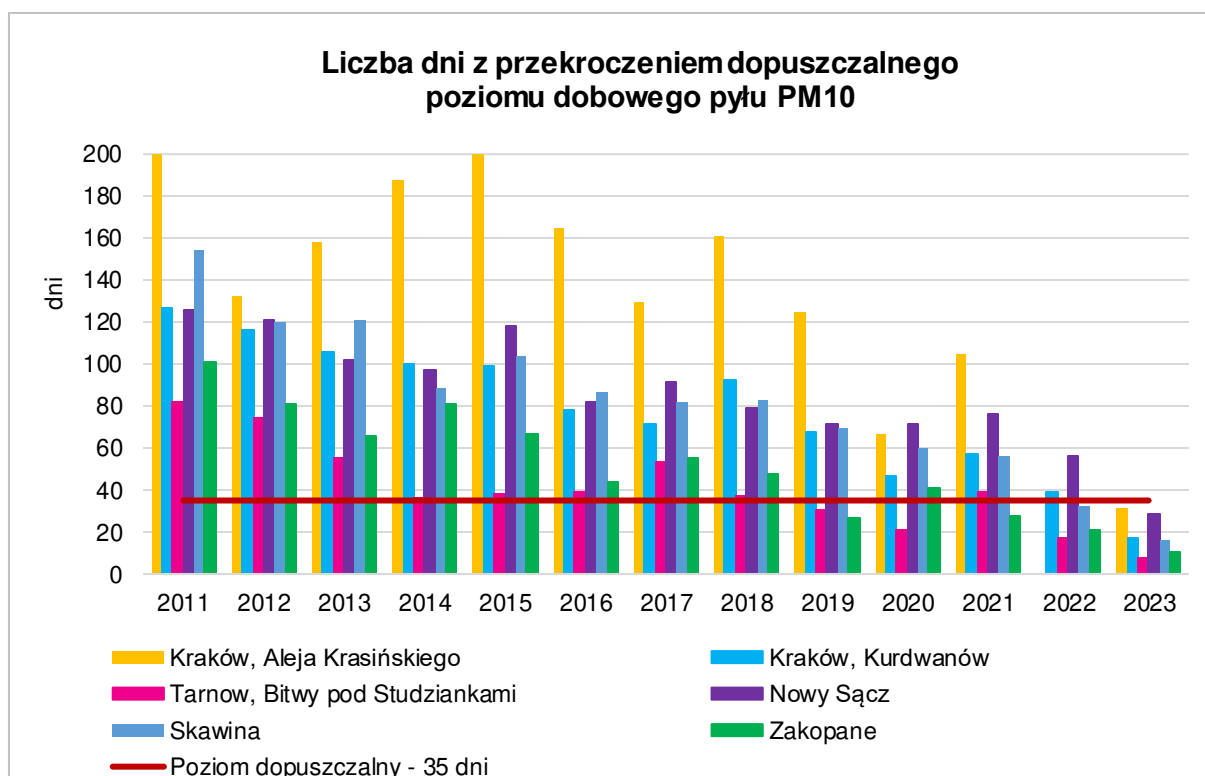
Rysunek 33. Średnioroczne stężenia pyłu PM_{2,5} na wybranych stacjach w Małopolsce w latach 2022-2023 (dane GIOŚ)

* W ocenie za 2022 rok nie wykorzystano serii pomiarów pochodzących ze stacji Kraków, Al. Krasieńskiego, ze względu na zbyt niski procent w aźnych danych spowodowanych przyczynami technicznymi, niezależnymi od GIOŚ

Stężenia NO₂ (którego głównym emitorem są samochody) na stacjach pomiarowych w Krakowie w dalszym ciągu notują przekroczenia. Warto jednak zauważyć, że w 2023 roku stężenia te wyraźnie spadły nawet poniżej poziomów z lat „pandemicznych” (2020 i 2021), kiedy to ruch samochodowy był znacznie mniejszy. Jest to z pewnością wynikiem prowadzonej polityki, która w Krakowie coraz mocniej kładzie nacisk na wymianę przestarzałej floty samochodowej.

Na szczególną uwagę zasługuje **miasto Tarnów**, gdzie w 2023 roku **nie odnotowano przekroczeń żadnej substancji** – pierwszy raz w historii pomiarów.

Na przestrzeni ostatnich 13 lat liczba dni z przekroczeniem pyłu PM₁₀ widocznie spadła. Dla przykładu, w Krakowie na stacji pomiarowej przy Al. Krasieńskiego występowanie dni z przekroczeniem pyłu PM₁₀ zmniejszyło się o 85%, przy ul. Bulwarowej o 88%, a przy ul. Bujaka o 87%. W innych regionach Małopolski na szczególną uwagę zasługują Gorlice i Trzebinia, gdzie liczba dni z przekroczeniem spadła o 91% oraz takie miejscowości jak Tarnów, Olkusz, Skawina i Zakopane z wartością 90%. W przypadku średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu na przestrzeni ostatnich 13-tych lat największe spadki widoczne są na stacjach w Krakowie: ul. Bujaka (90%), ul. Bulwarowa (77%), a także w Tarnowie (prawie 83%).

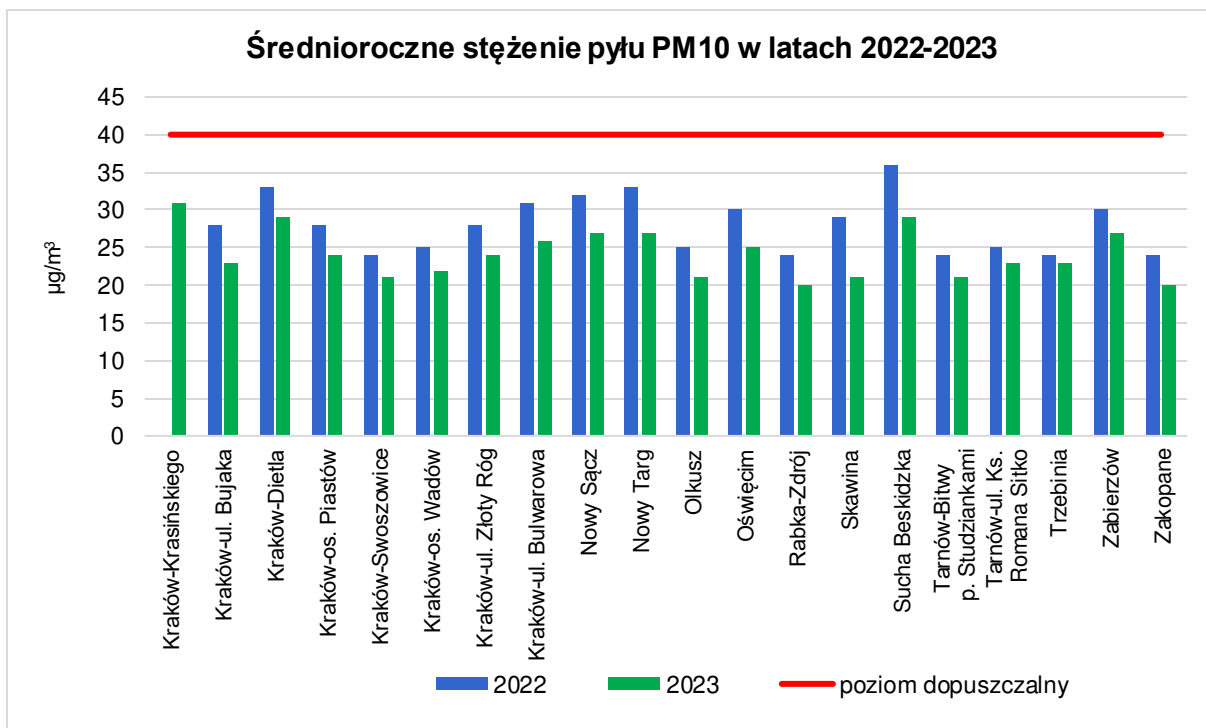

Rysunek 34. Liczba dni z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego PM10 na wybranych stacjach w województwie małopolskim w latach 2011-2023 (dane GIOŚ)

* W ocenie za 2022 rok nie wykorzystano serii pomiarowych pochodzących ze stacji Kraków, Al. Krasińskiego, ze względu na zbyt niski procent w ażnych danych spowodowanych przyczynami technicznymi, niezależnymi od GIOŚ.

Poziom dopuszczalny pyłu PM10 (w odniesieniu do liczby dni z przekroczeniami dopuszczalnego poziomu dobowego wynoszącego 35 dni) przekroczony był w 2023 roku tylko na dwóch stacjach pomiarowych – w Nowym Targu i Suchej Beskidzkiej.

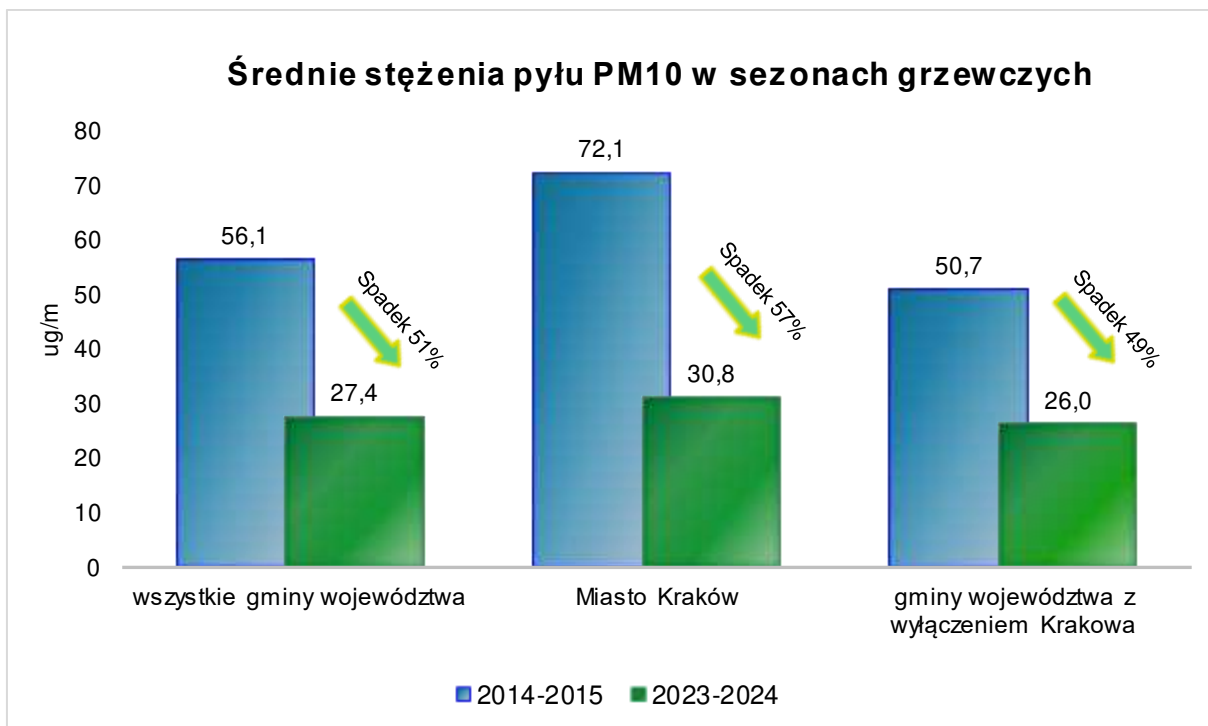
Natomiast na żadnej badanej stacji nie wystąpiły przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia rocznego pyłu PM10 (w odniesieniu do normy średniorocznej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Stężenia średnioroczne pyłu PM10 kształtowały się na poziomie od $13 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Szymbarku (w 2022 roku było $18 \mu\text{g}/\text{m}^3$) do $31 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Krakowie na Al. Krasińskiego.

Rysunek 35. Średnioroczne stężenia pyłu PM10 na wybranych stacjach w Małopolsce w latach 2022-2023 (dane GIOŚ)

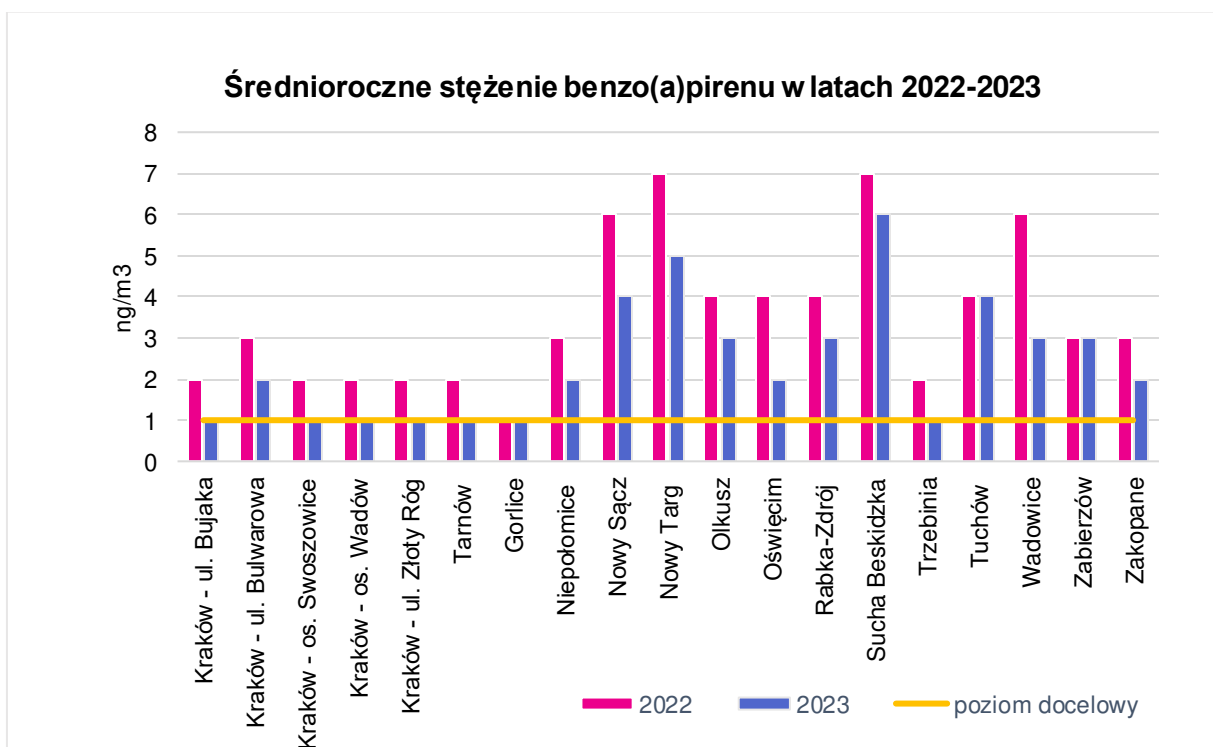
* W ocenie za 2022 rok nie wykorzystano serii pomiarowych pochodzących ze stacji Kraków, Al. Krasińskiego, ze względu na zbyt niski procent w ażnych danych spowodowanych przyczynami technicznymi, niezależnymi od GIOŚ.

Poprawa jakości powietrza w Krakowie i Małopolsce szczególnie widoczna jest w okresie grzewczym od października do marca. Średnie stężenie pyłu PM10 między sezonem zimowym 2014-2015 (okres przed wprowadzeniem uchwały antysmogowej dla Krakowa i Małopolski) a sezonem 2023-2024 spadło w Małopolsce o **51%**, w tym w Krakowie aż o **57%**, a poza Krakowem o **49%**.

Rysunek 36. Średnie stężenia pyłu PM10 w poszczególnych sezonach grzewczych dla stacji pomiarowych w Krakowie i całej Małopolsce (dane GIOŚ).

W 2023 roku w porównaniu z 2022 rokiem, nastąpił spadek stężeń B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 na wszystkich stacjach. Największe spadki, odnotowano na stacjach w Wadowicach, Nowym Sączu, Nowym Targu i Oświęcimiu. W 2023 roku poziom docelowy dla B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 został dotrzymany na stacjach w Gorlicach, Trzebini i Tarnowie, a także na stacjach w Krakowie (ul. Bujaka, os. Swoszowice, os. Wadów, ul. Złoty Róg).

Rysunek 37. Średnioroczne stężenia benzopirenu na stacjach w Małopolsce w latach 2022-2023 (dane GIOŚ).

Załącznik nr 1 – Spis dodatkowych tabel

Tabela 1. Liczba budynków, w których zlikwidowano nieefektywne urządzenia grzewcze w gminach województwa małopolskiego w 2023 r. oraz osiągnięty efekt ekologiczny redukcji emisji w wyniku likwidacji kotłów.

Nazwa gminy	Liczba budynków/lokalii, w których zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła [szt.]	Redukcja emisji pyłu PM10 [Mg]	Redukcja emisji pyłu PM2.5 [Mg]	Redukcja emisji benzo(a)pirenu [kg]	Liczba wniosków złożonych do programu Czyste Powietrze	Suma wymian nieefektywnych źródeł ciepła w latach 2017-2023
Alwernia	29	1,45	1,25	0,44	105	208
Andrychów	126	7,15	6,99	2,17	301	888
Babice	116	5,64	5,52	1,72	128	389
Biały Dunajec	22	1,16	1,1	0,35	35	115
Biecz	16	0,56	0,55	0,17	94	244
Biskupice	56	2,86	2,8	0,88	66	457
Bobowa	37	1,42	1,29	0,44	82	345
Bochnia (gmina)	148	2,87	2,81	0,88	130	344
Bochnia (miasto)	72	2,85	2,79	0,87	99	690
Bolesław (pow. dąbrowski)	5	0,33	0,32	0,10	37	13
Bolesław (pow. olkuski)	32	1,15	1,13	0,35	91	444
Borzęcin	18	0,78	0,76	0,24	40	164
Brzesko	230	17,12	16,74	5,23	201	792
Brzeszcze	158	7,24	7,08	2,20	134	653
Brzeźnica	48	2,83	2,77	0,87	167	244
Budzów	44	2,46	2,41	0,75	88	263
Bukowina Tatrzańska	19	0,65	0,36	0,20	97	199
Bukowno	37	1,75	1,71	0,53	84	421
Bystra-Sidzina	50	2,67	2,61	0,81	125	243
Charsznica	52	2,35	2,3	0,72	89	420
Chełmek	40	1,61	1,57	0,49	112	449
Chełmiec	57	2,84	2,77	0,87	298	517
Chrzanów	277	11,21	10,96	3,41	244	1570
Ciężkowice	35	0,99	0,94	0,30	67	338
Czarny Dunajec	35	1,01	0,99	0,30	223	319

Nazwa gminy	Liczba budynków/lokali, w których zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła [szt.]	Redukcja emisji pyłu PM10 [Mg]	Redukcja emisji pyłu PM2.5 [Mg]	Redukcja emisji benzo(a)pirenu [kg]	Liczba wniosków złożonych do programu Czyste Powietrze	Suma wymian nieefektywnych źródeł ciepła w latach 2017-2023
Czchów	37	1,25	1,22	0,38	51	294
Czernichów	90	3,97	3,88	1,21	262	714
Czorsztyn	8	0,46	0,45	0,14	80	138
Dąbrowa Tarnowska	28	0,81	0,79	0,25	161	141
Dębno	18	0,69	0,67	0,21	98	294
Dobczyce	56	1,63	1,6	0,50	117	423
Dobra	88	3,07	3	0,94	64	375
Drwinia	46	1,76	1,72	0,53	58	193
Gdów	263	9,61	9,4	2,94	234	722
Gnojnik	78	2,25	2,2	0,69	58	238
Gołcza	98	4,16	4,07	1,27	89	276
Gorlice (gmina)	193	10,74	10,5	3,28	126	469
Gorlice (miasto)	62	1,22	1,2	0,37	164	401
Gręboszów	9	0,33	0,32	0,10	27	43
Gromnik	27	1,03	1	0,31	61	223
Gródek nad Dunajcem	44	2,24	2,19	0,69	65	267
Grybów (gmina)	77	3,59	3,51	1,10	158	564
Grybów (miasto)	20	1,07	1,04	0,32	33	146
Igołomia-Wawrzeńczyce	94	5	4,89	1,53	201	560
Iwanowice	29	1,11	1,08	0,34	146	242
Iwkowa	26	0,78	0,76	0,24	107	173
Jabłonka	87	3,78	3,7	1,15	237	325
Jerzmanowice-Przegonia	51	2,71	2,65	0,83	126	393
Jodłownik	68	4,06	3,98	1,24	100	116
Jordanów (gmina)	87	4,43	4,33	1,35	162	258
Jordanów (miasto)	31	1,63	1,59	0,50	62	250
Kalwaria Zebrzydowska	179	9,11	8,9	2,76	233	668

Nazwa gminy	Liczba budynków/lokalii, w których zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła [szt.]	Redukcja emisji pyłu PM10 [Mg]	Redukcja emisji pyłu PM2.5 [Mg]	Redukcja emisji benzo(a)pirenu [kg]	Liczba wniosków złożonych do programu Czyste Powietrze	Suma wymian nieefektywnych źródeł ciepła w latach 2017-2023
Kamienica	80	3,10	3,03	0,94	103	319
Kamionka Wielka	16	0,60	0,59	0,18	89	216
Kęty	110	4,68	4,58	1,43	214	533
Klucze	61	2,47	2,45	0,75	95	380
Kłaj	26	0,72	0,71	0,22	75	313
Kocmyrzów-Luborzycza	103	4,51	4,41	1,38	191	855
Koniusza	96	3,7	3,62	1,13	288	607
Korzenna	31	1,56	1,53	0,48	80	181
Koszyce	18	0,41	0,40	0,13	115	194
Kościelisko	75	2,26	2,21	0,69	71	332
Kozłów	50	1,88	1,84	0,58	84	124
Kraków	10	1,05	1,02	0,32	776	14693
Krościenko nad Dunajcem	82	3,58	3,5	1,09	66	362
Krynica-Zdrój	12	0,57	0,55	0,17	55	310
Krzyszowice	197	9,93	9,7	3,03	382	1070
Książ Wielki	7	0,25	0,24	0,08	85	78
Lanckorona	20	0,53	0,52	0,16	37	201
Laskowa	46	2,67	2,61	0,81	95	596
Libiąż	131	7,63	7,46	2,33	209	865
Limanowa (gmina)	35	1,34	1,31	0,41	148	442
Limanowa (miasto)	66	3,82	5,1	1,16	56	656
Lipinki	30	1,36	1,33	0,41	73	117
Lipnica Murowana	29	1,18	1,15	0,36	44	321
Lipnica Wielka	25	1,45	1,42	0,44	56	80
Lisia Góra	56	2,15	2,1	0,65	114	308
Liszki	320	13,12	12,83	4,01	127	1464
Lubień	80	2,41	2,39	0,74	150	401
Łabowa	17	0,87	0,85	0,27	32	244
Łapanów	16	0,62	0,60	0,19	59	46

Nazwa gminy	Liczba budynków/lokali, w których zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła [szt.]	Redukcja emisji pyłu PM10 [Mg]	Redukcja emisji pyłu PM2.5 [Mg]	Redukcja emisji benzo(a)pirenu [kg]	Liczba wniosków złożonych do programu Czyste Powietrze	Suma wymian nieefektywnych źródeł ciepła w latach 2017-2023
Łąpsze Niżne	30	0,98	0,96	0,30	110	291
Łącko	55	3,17	3,10	0,97	271	514
Łososina Dolna	47	2,35	2,30	0,72	109	140
Łukowica	129	5,61	5,48	1,70	109	809
Łużna	19	1,14	1,11	0,35	60	161
Maków Podhalański	119	5,61	5,37	1,71	174	608
Mędrzechów	19	0,63	0,65	0,19	20	62
Michałowice	93	5,01	4,9	1,53	156	764
Miechów	161	7,45	7,29	2,28	313	929
Mogilany	85	4,1	4,01	1,25	120	542
Moszczenica	11	0,42	0,34	0,13	27	66
Mszana Dolna (gmina)	47	2,07	1,25	0,63	213	350
Mszana Dolna (miasto)	37	1,42	1,39	0,43	74	203
Mucharz	40	3,56	3,48	1,08	63	336
Muszyna	64	2,97	2,91	0,91	47	295
Myślenice	216	9,90	9,68	3,02	349	2536
Nawojowa	44	1,66	1,63	0,51	79	350
Niedźwiedź	54	2,87	2,81	0,88	99	175
Niepołomice	192	9,77	9,55	2,99	247	1095
Nowe Brzesko	141	5,71	1,78	1,78	106	334
Nowy Sącz	76	3,37	3,3	1,03	305	744
Nowy Targ (gmina)	234	11,39	11,14	3,46	261	849
Nowy Targ (miasto)	179	6,72	7,61	2,05	199	1129
Nowy Wiśnicz	141	5,3	5,18	1,62	120	457
Ochotnica Dolna	65	3,38	3,31	1,03	108	298
Olesno	42	1,65	1,61	0,50	74	193
Olkusz	129	6,99	6,84	2,14	272	815
Osiek	75	4,39	4,29	1,33	117	389
Oświęcim (gmina)	145	7,05	6,89	2,15	194	914

Nazwa gminy	Liczba budynków/lokalii, w których zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła [szt.]	Redukcja emisji pyłu PM10 [Mg]	Redukcja emisji pyłu PM2.5 [Mg]	Redukcja emisji benzo(a)pirenu [kg]	Liczba wniosków złożonych do programu Czyste Powietrze	Suma wymian nieefektywnych źródeł ciepła w latach 2017-2023
Oświęcim (miasto)	57	2,08	2,03	0,64	91	933
Pałecznicza	79	4,56	4,46	1,39	85	293
Pcim	31	1,34	1,31	0,41	95	243
Piwniczna-Zdrój	49	1,46	1,43	0,45	107	267
Pleśna	54	1,89	1,85	0,58	61	399
Podegrodzie	86	3,71	3,66	1,13	169	765
Polanka Wielka	41	1,91	1,87	0,58	56	203
Poronin	65	2,53	2,47	0,77	78	295
Proszowice	116	4,77	4,22	1,46	294	544
Przeciszów	75	3,27	3,2	1,00	87	268
Raba Wyżna	141	5,4	5,28	1,65	181	451
Rabka-Zdrój	94	4,51	4,41	1,38	131	698
Raciechowice	32	1,11	1,09	0,34	115	97
Raclawice	15	0,46	0,37	0,14	32	108
Radgoszcz	4	0,10	0,10	0,04	78	156
Radłów	55	2,11	2,06	0,64	76	374
Radziemice	20	0,61	0,60	0,18	68	320
Ropa	13	0,81	0,79	0,25	68	78
Ryglice	50	2,21	2,16	0,68	73	177
Rytro	32	1,16	1,14	0,36	30	107
Rzepiennik Strzyżewski	36	1,84	1,8	0,56	53	187
Rzezawa	27	0,99	1,03	0,30	78	114
Sękowa	13	0,97	0,95	0,30	37	158
Siepraw	77	2,7	2,64	0,82	64	585
Skąła	49	2,41	2,34	0,74	146	811
Skawina	242	9,89	9,67	3,01	441	2610
Skrzyszów	69	1,92	1,88	0,59	120	416
Staboszów	17	0,73	0,71	0,22	56	131
Słomniki	163	7,11	6,95	2,17	211	598
Słopnice	11	0,58	0,56	0,18	46	105

Nazwa gminy	Liczba budynków/lokali, w których zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła [szt.]	Redukcja emisji pyłu PM10 [Mg]	Redukcja emisji pyłu PM2.5 [Mg]	Redukcja emisji benzo(a)pirenu [kg]	Liczba wniosków złożonych do programu Czyste Powietrze	Suma wymian nieefektywnych źródeł ciepła w latach 2017-2023
Spytkowice (pow. nowotarski)	15	0,94	0,92	0,29	47	109
Spytkowice (pow. wadowicki)	50	2,41	2,36	0,74	127	460
Stary Sącz	51	2,01	1,97	0,62	169	767
Stryszawa	54	2,09	2,05	0,64	131	337
Stryszów	17	1,21	1,19	0,37	64	224
Sucha Beskidzka	67	2,77	2,71	0,85	88	726
Sułkowice	51	2,60	2,54	0,79	143	352
Sułoszowa	62	2,38	2,33	0,73	58	254
Szaflary	27	1,88	1,84	0,57	72	212
Szczawnica	53	1,57	1,53	0,48	65	456
Szczucin	81	3,2	3,13	0,98	182	376
Szczurowa	21	1,3	1,08	0,40	56	347
Szerzyny	12	0,42	0,41	0,13	66	148
Świątniki Górne	46	1,71	1,67	0,52	89	587
Tarnów	115	1,90	1,86	0,58	299	1698
Tarnów (gmina)	70	4,90	4,79	1,50	296	387
Tokarnia	42	1,84	1,80	0,56	87	211
Tomice	20	0,96	0,93	0,29	96	179
Trzciana	28	0,78	0,77	0,24	47	180
Trzebinia	49	1,56	1,52	0,48	260	587
Trzyciąż	47	1,77	1,73	0,54	67	271
Tuchów	58	2,22	2,18	0,68	47	636
Tymbark	10	0,38	0,37	0,11	29	95
Uście Gorlickie	19	0,78	0,77	0,24	45	137
Wadowice	135	9,55	9,33	2,91	202	997
Wieliczka	252	11,44	11,19	3,50	366	2163
Wielka Wieś	75	3,51	3,43	1,07	137	818
Wieprz	60	5,15	5,03	1,57	123	322
Wierzchosławice	66	2,58	2,33	0,79	102	250

Nazwa gminy	Liczba budynków/lokalii, w których zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła [szt.]	Redukcja emisji pyłu PM10 [Mg]	Redukcja emisji pyłu PM2.5 [Mg]	Redukcja emisji benzo(a)pirenu [kg]	Liczba wniosków złożonych do programu Czyste Powietrze	Suma wymian nieefektywnych źródeł ciepła w latach 2017-2023
Wietrzychowice	6	0,28	0,28	0,09	19	58
Wiśniowa	51	1,93	1,89	0,59	87	236
Wojnicz	10	0,31	0,3	0,10	77	175
Wolbrom	186	7,18	7,02	2,19	253	732
Zabierzów	95	4,28	4,19	1,31	235	1345
Zakliczyn	32	1,15	1,12	0,35	78	271
Zakopane	18	1,48	1,45	0,45	109	730
Zator	64	2,56	2,5	0,78	94	612
Zawoja	27	1,59	1,56	0,49	119	88
Zembrzyce	22	1,54	1,51	0,47	43	277
Zielonki	116	5,82	5,69	1,78	191	1044
Żabno	47	1,82	1,78	0,56	121	283
Żegocina	15	0,76	0,74	0,23	32	123
Suma	12 342	554,15	542	169,06	23 027	95 042

Tabela 2. Lista gmin z wyszczególnieniem zatrudnionych ekodoradców i prowadzonych obowiązkowych akcji informacyjnych

Nazwa gminy	Liczba stanowisk ekodoradców	Liczba przeprowadzonych wśród mieszkańców obowiązkowych akcji informacyjnych dotyczących uchwały antysmogowej
Alwernia	1	0
Andrychów	2	2
Babice	1	2
Biały Dunajec	1	2
Biecz	1	2
Biskupice	2	1
Bobowa	1	2
Bochnia (gmina)	1	2
Bochnia (miasto)	2	2
Bolesław (pow. dąbrowski)	1	2

Nazwa gminy	Liczba stanowisk ekodoradców	Liczba przeprowadzonych wśród mieszkańców obowiązkowych akcji informacyjnych dotyczących uchwały antysmogowej
Bolesław (pow. olkuski)	1	2
Borzęcin	1	5
Brzesko	2	2
Brzeszcze	1	1
Brzeźnica	1	2
Budzów	1	2
Bukowina Tatrzańska	1	2
Bukowno	1	1
Bystra-Sidzina	1	2
Charsznica	1	2
Chełmek	1	2
Chełmiec	1	2
Chrzanów	2	1
Ciężkowice	1	2
Czarny Dunajec	2	2
Czchów	1	2
Czernichów	3	2
Czorsztyn	1	1
Dąbrowa Tarnowska	2	3
Dębno	1	2
Dobczyce	1	2
Dobra	1	2
Drwinia	1	2
Gdów	1	2
Gnojnik	1	2
Gołcza	1	1
Gorlice (gmina)	1	2
Gorlice (miasto)	2	2
Gręboszów	1	2
Gromnik	1	2
Gródek nad Dunajcem	1	1
Grybów (gmina)	2	1
Grybów (miasto)	1	1

Nazwa gminy	Liczba stanowisk ekodoradców	Liczba przeprowadzonych wśród mieszkańców obowiązkowych akcji informacyjnych dotyczących uchwały antysmogowej
Igołomia-Wawrzeńczyce	2	3
Iwanowice	1	2
Iwkowa	1	2
Jabłonka	1	1
Jerzmanowice-Przegonia	1	1
Jodłownik	1	2
Jordanów (gmina)	1	2
Jordanów (miasto)	1	3
Kalwaria Zebrzydowska	1	1
Kamienica	1	2
Kamionka Wielka	1	2
Kęty	2	2
Klucze	1	1
Kłaj	0	1
Kocmyrzów-Luborzyca	2	9
Koniusza	1	2
Korzenna	1	2
Koszyce	1	1
Kościelisko	1	2
Kozłów	1	2
Kraków	10	12
Krościenko nad Dunajcem	1	2
Krynica-Zdrój	1	1
Krzyszowice	2	2
Książ Wielki	1	3
Lanckorona	1	2
Laskowa	1	2
Libiąż	1	1
Limanowa (gmina)	1	0
Limanowa (miasto)	1	2
Lipinki	1	2
Lipnica Murowana	1	2
Lipnica Wielka	1	2

Nazwa gminy	Liczba stanowisk ekodoradców	Liczba przeprowadzonych wśród mieszkańców obowiązkowych akcji informacyjnych dotyczących uchwały antysmogowej
Lisia Góra	1	2
Liszki	3	2
Lubień	1	1
Łabowa	1	1
Łapanów	1	1
Łapsze Niżne	1	2
Łącko	1	2
Łososina Dolna	1	4
Łukowica	1	3
Łużna	1	2
Maków Podhalański	1	1
Mędrzechów	1	2
Michałowice	2	3
Miechów	1	2
Mogilany	2	2
Moszczenica	0	1
Mszana Dolna (gmina)	1	1
Mszana Dolna (miasto)	1	1
Mucharz	1	2
Muszyna	1	2
Myślenice	3	2
Nawojowa	1	2
Niedźwiedź	1	2
Niepołomice	5	2
Nowe Brzesko	1	2
Nowy Sącz	3	1
Nowy Targ (gmina)	2	2
Nowy Targ (miasto)	2	2
Nowy Wiśnicz	1	2
Ochoznica Dolna	1	2
Olesno	1	3
Olkusz	2	2
Osiek	1	2

Nazwa gminy	Liczba stanowisk ekodoradców	Liczba przeprowadzonych wśród mieszkańców obowiązkowych akcji informacyjnych dotyczących uchwały antysmogowej
Oświęcim (gmina)	1	3
Oświęcim (miasto)	1	2
Pałecznicza	1	2
Pcim	1	2
Piwniczna-Zdrój	1	2
Pleśna	1	1
Podegrodzie	1	2
Polanka Wielka	1	1
Poronin	1	2
Proszowice	1	2
Przeciszów	1	2
Raba Wyżna	1	1
Rabka-Zdrój	1	1
Raciechowice	1	4
Raławice	1	2
Radgoszcz	0	2
Radłów	1	4
Radziemice	2	5
Ropa	1	2
Ryglice	1	3
Rytko	1	4
Rzepiennik Strzyżewski	1	2
Rzezawa	1	1
Sękowa	1	2
Siepraw	0	2
Skąta	1	2
Skawina	7	8
Skrzyszów	1	3
Słaboszów	1	2
Słomniki	1	2
Słupnice	1	2
Spytkówice (pow. nowotarski)	1	1

Nazwa gminy	Liczba stanowisk ekodoradców	Liczba przeprowadzonych wśród mieszkańców obowiązkowych akcji informacyjnych dotyczących uchwały antysmogowej
Spytkowice (pow. wadowicki)	1	2
Stary Sącz	2	2
Stryżawa	1	3
Stryżów	1	3
Sucha Beskidzka	1	2
Sułkowice	2	2
Sułoszowa	1	2
Szaflary	2	5
Szczawnica	1	2
Szczucin	1	2
Szczurowa	1	2
Szerzyny	1	2
Świątniki Górne	2	4
Tarnów	3	8
Tarnów (gmina)	2	2
Tokarnia	1	2
Tomice	1	2
Trzciana	1	5
Trzebinia	2	7
Trzyciąż	1	2
Tuchów	1	2
Tymbark	2	2
Uście Gorlickie	1	3
Wadowice	2	2
Wieliczka	6	1
Wielka Wieś	4	2
Wieprz	2	2
Wierzchosławice	2	4
Wietrzychowice	1	5
Wiśniowa	1	4
Wojnicz	1	1
Wolbrom	2	4
Zabierzów	3	2

Nazwa gminy	Liczba stanowisk ekodoradców	Liczba przeprowadzonych wśród mieszkańców obowiązkowych akcji informacyjnych dotyczących uchwały antysmogowej
Zakliczyn	1	2
Zakopane	2	2
Zator	1	2
Zawoja	1	2
Zembrzyce	1	2
Zielonki	2	3
Żabno	1	3
Żegocina	1	1
Suma	249	406

Tabela 3. Lista gmin wykonujących kontrole i ilości wykrytych naruszeń.

Nazwa gminy	Liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba kontroli planowych	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie spalania odpadów	Liczba pobranych próbek popiołu
Kraków	1970	1611	0	46	108	0
Nowy Sącz	1040	310	730	0	36	22
Skawina	613	194	419	0	17	7
Nowy Targ (miasto)	552	83	469	1	0	2
Kęty	520	28	492	6	29	3
Wieliczka	486	282	204	20	82	0
Limanowa (gmina)	478	9	469	0	0	0
Myślenice	476	60	416	35	6	6
Bochnia (miasto)	466	71	395	2	10	10
Zielonki	458	50	408	18	1	7
Andrychów	456	37	419	0	18	18
Chełmiec	454	61	393	1	19	9
Niepołomice	451	62	389	15	40	0
Zabierzów	437	52	385	0	19	32
Krzyszowice	434	25	409	2	13	8

Nazwa gminy	Liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba kontroli planowych	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie spalania odpadów	Liczba pobranych próbek popiołu
Olkusz	422	56	366	6	2	11
Zakopane	412	63	349	0	39	40
Wolbrom	406	5	401	2	1	3
Brzesko	404	18	386	0	7	3
Chrzanów	404	38	366	0	8	40
Brzeszcze	403	100	303	3	1	0
Gorlice (miasto)	403	15	388	0	5	6
Trzebinia	402	38	364	5	20	5
Czarny Dunajec	400	6	394	0	0	1
Stary Sącz	400	4	396	0	0	0
Wadowice	354	55	299	10	5	21
Rabka-Zdrój	335	25	310	12	12	0
Oświęcim (miasto)	298	43	255	78	14	1
Czernichów	252	66	186	0	2	3
Maków Podhalański	251	6	245	0	0	0
Jordanów (gmina)	240	0	240	0	3	0
Libiąż	237	18	219	0	3	4
Krynica-Zdrój	231	18	213	0	18	0
Michałowice	228	28	200	1	17	0
Muszyna	223	2	221	0	0	1
Wieprz	221	21	200	2	0	3
Podegrodzie	220	3	217	0	1	1
Sułkowice	217	17	200	3	0	2
Skąta	215	22	193	3	9	9
Gorlice (gmina)	214	10	204	0	4	1
Mogilany	214	14	200	0	3	3
Słomniki	210	6	204	14	3	0
Wielka Wieś	210	36	174	0	5	7
Mszana Dolna (gmina)	209	9	200	0	0	10
Żabno	209	9	200	0	2	2

Nazwa gminy	Liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba kontroli planowych	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie spalania odpadów	Liczba pobranych próbek popiołu
Proszowice	207	48	159	5	15	0
Piwniczna-Zdrój	206	1	205	0	0	0
Chełmek	205	25	180	0	3	5
Dobczyce	205	26	179	0	0	1
Korzenna	205	1	204	0	1	1
Raba Wyżna	205	4	201	0	0	0
Poronin	204	21	183	14	7	1
Ryglice	204	4	200	0	0	0
Dobra	202	2	200	0	0	0
Gdów	202	9	193	0	12	4
Świątniki Górne	202	6	196	0	2	2
Bochnia (gmina)	201	10	191	20	10	0
Dębno	201	2	199	0	0	0
Jabłonka	201	0	201	0	0	0
Lubień	201	4	197	0	0	0
Łącko	201	5	196	0	1	0
Biecz	200	27	173	0	1	3
Ciężkowice	200	0	200	3	0	0
Limanowa (miasto)	200	10	190	7	1	2
Lisia Góra	200	1	199	0	0	0
Łososina Dolna	200	0	200	0	0	2
Łukowica	200	0	200	0	0	0
Nowy Wiśnicz	200	4	196	0	7	0
Pcim	200	3	197	0	0	1
Stryszawa	200	4	196	0	0	0
Wierzchosławice	200	1	199	1	0	1
Zakliczyn	200	5	195	0	7	15
Alwernia	179	17	162	0	0	3
Nowy Targ (gmina)	179	7	172	34	1	4
Tarnów	176	36	140	0	9	0

Nazwa gminy	Liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba kontroli planowych	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie spalania odpadów	Liczba pobranych próbek popiołu
Bukowno	175	29	146	0	1	0
Tarnów (gmina)	161	41	120	0	5	7
Radłów	150	3	147	0	0	0
Zator	150	12	138	0	0	0
Sucha Beskidzka	149	10	139	13	7	12
Osiek	148	17	131	3	2	2
Szerzyny	147	27	120	0	1	2
Dąbrowa Tarnowska	141	5	136	0	0	0
Rzezawa	135	4	131	0	0	0
Biały Dunajec	134	10	124	1	1	3
Pałecznica	134	1	133	0	0	0
Szczawnica	134	13	121	5	5	0
Lipinki	133	13	120	0	0	2
Słaboszów	133	0	133	0	0	0
Gołcza	132	88	44	0	1	10
Gręboszów	132	0	132	0	0	0
Czchów	130	3	127	0	0	0
Wiśniowa	128	7	121	4	2	1
Babice	127	7	120	0	0	2
Łabowa	127	5	122	0	1	0
Mucharz	127	1	126	1	0	0
Borzęcin	125	2	123	0	0	0
Gnojnik	125	9	116	0	5	0
Książ Wielki	125	3	122	0	0	0
Nawojowa	125	3	122	0	0	1
Szczurowa	125	0	125	0	0	0
Łapanów	124	4	120	0	0	0
Słopnice	124	4	120	0	0	0
Bolesław (pow. olkuski)	123	12	111	0	0	0

Nazwa gminy	Liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba kontroli planowych	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie spalania odpadów	Liczba pobranych próbek popiołu
Drwinia	123	3	120	0	0	0
Kamienica	123	3	120	0	0	0
Krościenko nad Dunajcem	123	6	117	0	0	0
Jodłownik	122	2	120	0	0	0
Jordanów (miasto)	122	3	119	0	0	0
Koniusza	122	6	116	8	0	10
Łużna	122	1	121	0	0	0
Moszczenica	122	7	115	0	1	0
Niedźwiedź	122	2	120	0	0	0
Stryków	122	9	113	0	1	2
Tymbark	122	0	122	0	0	0
Charsznica	121	0	121	0	0	0
Czorsztyn	121	2	119	0	0	0
Kościelisko	121	8	113	3	0	11
Lipnica Murowana	121	1	120	0	3	2
Radziemice	121	0	121	0	0	0
Siepraw	121	8	113	1	0	1
Uście Gorlickie	121	0	121	0	0	0
Bobowa	120	0	120	0	0	0
Budów	120	0	120	0	0	0
Bystra Sidzina	120	0	120	0	0	0
Gromnik	120	14	106	0	2	4
Grybów (miasto)	120	0	120	0	0	0
Iwkowa	120	2	118	0	0	0
Koszyce	120	0	120	0	0	0
Kozłów	120	1	119	0	0	0
Laskowa	120	1	119	0	0	0
Łapsze Niżne	120	1	119	0	7	1
Mędrzechów	120	0	120	0	0	0

Nazwa gminy	Liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba kontroli planowych	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie spalania odpadów	Liczba pobranych próbek popiołu
Nowe Brzesko	120	2	118	0	0	0
Ochotnica Dolna	120	4	116	0	0	0
Przeciszów	120	19	101	0	0	3
Raławice	120	0	120	0	0	0
Ropa	120	0	120	0	0	0
Rytko	120	0	120	0	0	0
Rzepiennik Strzyżewski	120	19	101	0	0	3
Sękowa	120	7	113	1	0	0
Sułoszowa	120	3	117	0	0	0
Tokarnia	120	2	118	0	0	0
Trzciana	120	0	120	0	0	0
Trzyciąż	120	1	119	0	0	0
Zembrzyce	120	2	118	5	1	1
Igołomia-Wawrzeńczyce	113	8	105	15	0	0
Klucze	110	5	105	0	0	0
Gródek nad Dunajcem	108	0	108	0	0	0
Liszki	106	30	76	10	0	20
Jerzmanowice-Przegonia	103	14	89	0	0	0
Pleśna	103	2	101	0	0	0
Brzeźnica	100	16	84	0	0	1
Spytkowice (pow. wadowicki)	100	3	97	0	0	1
Polanka Wielka	88	0	88	0	0	0
Kocmyrzów-Luborzyca	84	30	54	4	0	20
Lanckorona	84	9	75	0	0	0
Biskupice	81	9	72	1	1	1
Zawoja	77	4	73	0	0	0
Miechów	72	22	50	0	4	4

Nazwa gminy	Liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba kontroli planowych	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej	Liczba wykrytych wykroczeń w zakresie spalania odpadów	Liczba pobranych próbek popiołu
Spytkowice (pow. nowotarski)	71	0	71	0	0	0
Tuchów	65	15	50	0	0	0
Żegocina	64	4	60	0	0	0
Bukowina Tatrzańska	63	10	53	0	0	0
Lipnica Wielka	62	0	62	0	0	0
Mszana Dolna (miasto)	62	12	50	3	2	0
Wietrzychowice	61	1	60	0	0	0
Iwanowice	60	3	57	0	0	0
Olesno	60	0	60	0	0	0
Skrzyszów	59	4	55	0	0	1
Kłaj	57	12	45	0	0	0
Grybów (gmina)	46	3	43	0	0	0
Kalwaria Zebrzydowska	38	0	38	0	0	0
Wojnicz	34	3	31	0	0	0
Szczucin	20	0	20	0	0	20
Kamionka Wielka	17	0	17	0	0	0
Szaflary	11	2	9	1	0	2
Tomice	10	10	0	0	1	0
Raciechowice	3	2	1	0	0	0
Bolesław (pow. dąbrowski)	0	0	0	0	0	0
Oświęcim (gmina)	0	0	0	0	0	0
Radgoszcz	0	0	0	0	0	0
Suma	35 308	4 674	30 634	448	713	496

Tabela 4. Zgłoszenia w aplikacji Ekointerwencja w kategorii zanieczyszczenia powietrza z podziałem na gminy-
(Dane obejmują okres od 01.01.2023 do 31.12.2023).

Gmina	Liczba zgłoszeń	Liczba kontroli	Liczba wykrytych naruszeń	Liczba kontroli przeprowadzonych w ciągu 12h od zgłoszenia
Alwernia	18	3	0	0
Andrychów	18	18	1	9
Babice	11	8	0	1
Biały Dunajec	3	1	0	0
Biecz	47	38	0	1
Biskupice	9	9	1	5
Bobowa	4	0	0	0
Bochnia (miasto)	4	4	1	1
Bochnia (gmina)	10	7	0	2
Bolesław (pow. dąbrowski)	0	0	0	0
Bolesław (pow. olkuski)	3	3	0	2
Borzęcin	3	0	0	0
Brzesko	20	20	0	3
Brzeszcze	26	26	2	1
Brzeźnica	28	27	1	0
Budzów	0	0	0	0
Bukowina Tatrzańska	9	9	0	0
Bukowno	24	10	0	2
Bystra-Sidzina	1	1	1	1
Charsznica	2	2	0	1
Chelmek	22	17	4	1
Chelmiec	19	19	0	0
Chrzanów	62	41	0	0
Ciężkowice	0	0	0	0
Czarny Dunajec	6	6	0	6
Czchów	3	3	0	3
Czernichów	68	64	3	22
Czorsztyn	3	3	0	3
Dąbrowa Tarnowska	2	0	0	0
Dębno	4	4	0	0

Gmina	Liczba zgłoszeń	Liczba kontroli	Liczba wykrytych naruszeń	Liczba kontroli przeprowadzonych w ciągu 12h od zgłoszenia
Dobczyce	19	18	0	2
Dobra	2	2	0	0
Drwinia	0	0	0	0
Gdów	3	3	0	0
Gnojnik	8	6	1	4
Gołcza	18	6	2	1
Gorlice (gmina)	10	10	4	4
Gorlice (miasto)	5	5	5	2
Gręboszów	0	0	0	0
Gromnik	12	12	2	6
Gródek nad Dunajcem	1	1	0	1
Grybów (gmina)	0	0	0	0
Grybów (miasto)	1	1	0	0
Igołomia-Wawrzeńczyce	10	10	3	1
Iwanowice	3	2	0	1
Iwkowa	2	0	0	0
Jabłonka	1	0	0	0
Jerzmanowice-Przebinia	19	0	0	0
Jodłownik	2	1	0	0
Jordanów (gmina)	2	1	0	0
Jordanów (miasto)	4	3	0	3
Kalwaria Zebrzydowska	112	0	0	0
Kamienica	1	0	0	0
Kamionka Wielka	1	0	0	0
Kęty	14	14	6	10
Klucze	10	5	0	2
Kłaj	6	4	0	3
Kocmyrzów-Luborzyca	16	12	0	5
Koniusza	1	1	0	1
Korzenna	0	0	0	0
Koszyce	1	1	0	1

Gmina	Liczba zgłoszeń	Liczba kontroli	Liczba wykrytych naruszeń	Liczba kontroli przeprowadzonych w ciągu 12h od zgłoszenia
Kościelisko	11	10	0	1
Kozłów	0	0	0	0
Kraków	84	61	4	42
Krościenko nad Dunajcem	1	1	0	0
Krynica-Zdrój	1	11	0	0
Krzeszowice	25	25	4	7
Książ Wielki	1	1	0	1
Lanckorona	7	6	0	5
Laskowa	0	0	0	0
Libiąż	26	9	3	1
Limanowa (gmina)	4	4	0	1
Limanowa (miasto)	6	4	1	2
Lipinki	11	9	0	9
Lipnica Murowana	0	0	0	0
Lipnica Wielka	0	0	0	0
Lisia Góra	4	0	0	0
Liszki	73	49	0	3
Lubień	5	4	0	0
Łabowa	4	2	0	1
Łapanów	4	0	0	0
Łapsze Niżne	1	1	1	1
Łącko	1	1	0	0
Łososina Dolna	0	0	0	0
Łukowica	0	0	0	0
Łużna	2	0	0	0
Maków Podhalański	8	4	1	2
Mędrzechów	0	0	0	0
Michałowice	20	20	8	6
Miechów	11	3	2	2
Mogilany	17	8	1	1
Moszczenica	11	8	1	3

Gmina	Liczba zgłoszeń	Liczba kontroli	Liczba wykrytych naruszeń	Liczba kontroli przeprowadzonych w ciągu 12h od zgłoszenia
Mszana Dolna (gmina)	7	2	0	1
Mszana Dolna (miasto)	8	8	0	5
Mucharz	1	1	1	0
Muszyna	0	0	0	0
Myślenice	32	32	0	16
Nawojowa	5	4	0	3
Niedźwiedź	4	0	0	2
Niepołomice	19	14	0	4
Nowe Brzesko	1	0	0	0
Nowy Sącz	75	75	3	59
Nowy Targ (gmina)	10	6	1	2
Nowy Targ (miasto)	58	29	0	6
Nowy Wiśnicz	3	3	0	2
Ochotnica Dolna	4	2	0	0
Olesno	0	0	0	0
Olkusz	63	50	5	30
Osiek	16	16	2	11
Oświęcim (gmina)	6	0	0	0
Oświęcim (miasto)	11	11	0	8
Pałacznica	0	0	0	0
Pcim	2	2	0	1
Piwniczna-Zdrój	0	0	0	0
Pleśna	2	1	0	0
Podegrodzie	5	2	0	0
Polanka Wielka	0	0	0	0
Poronin	18	18	11	5
Proszowice	3	3	1	3
Przeciszów	13	9	1	4
Raba Wyżna	7	5	0	3
Rabka-Zdrój	10	8	0	6
Raciechowice	3	0	0	0

Gmina	Liczba zgłoszeń	Liczba kontroli	Liczba wykrytych naruszeń	Liczba kontroli przeprowadzonych w ciągu 12h od zgłoszenia
Racławice	0	0	0	0
Radgoszcz	0	0	0	0
Radłów	3	3	0	2
Radziemice	0	0	0	0
Ropa	0	0	0	0
Ryglice	4	4	0	2
Rytro	2	2	2	0
Rzepiennik Strzyżewski	19	19	0	16
Rzezawa	4	3	0	0
Sękowa	8	8	1	2
Siepraw	13	11	3	3
Skąpa	30	3	1	1
Skawina	77	39	2	11
Skrzyszów	5	5	0	4
Słaboszów	0	0	0	0
Słomniki	4	0	0	0
Słopnice	7	3	0	3
Spytkowice (pow. nowotarski)	0	0	0	0
Spytkowice (pow. wadowicki)	2	2	0	1
Stary Sącz	3	1	0	1
Stryszawa	4	4	0	2
Stryszów	15	9	2	5
Sucha Beskidzka	9	5	1	3
Sułkowice	24	14	1	4
Sułozowa	2	2	0	1
Szaflary	2	1	0	1
Szczawnica	3	1	0	0
Szczucin	0	0	0	0
Szczurowa	0	0	0	0
Szerzyny	25	23	0	14
Świątniki Górne	5	5	1	3

Gmina	Liczba zgłoszeń	Liczba kontroli	Liczba wykrytych naruszeń	Liczba kontroli przeprowadzonych w ciągu 12h od zgłoszenia
Tarnów (miasto)	8	8	0	3
Tarnów (gmina)	17	17	1	9
Tokarnia	2	2	0	1
Tomice	11	10	1	6
Trzciana	3	0	0	0
Trzebinia	69	35	6	11
Trzyciąż	0	0	0	0
Tuchów	14	7	0	4
Tymbark	0	0	0	0
Uście Gorlickie	0	0	0	0
Wadowice	75	59	10	13
Wieliczka	40	2	0	1
Wielka Wieś	39	23	6	9
Wieprz	2	2	0	0
Wierzchosławice	5	1	1	0
Wietrzychowice	1	1	0	0
Wiśniowa	4	4	0	2
Wojnicz	3	0	0	0
Wolbrom	3	3	0	1
Zabierzów	71	50	3	0
Zakliczyn	2	0	0	0
Zakopane	53	12	0	4
Zator	9	9	0	4
Zawoja	7	4	0	0
Zembrzyce	2	1	0	1
Zielonki	77	48	5	1
Żabno	13	11	1	3
Żegocina	0	0	0	0
Suma	2 197	1 479	136	522

Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego zostało opracowane na podstawie sprawozdań sporządzonych przez wszystkie gminy i powiaty z realizacji w/w Programu w 2023 roku, danych o jakości powietrza przekazanych przez GIOŚ w Krakowie, ze strony www.powietrze.malopolska.pl oraz danych dostępnych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego.

Sprawozdanie zostało przygotowane jako element działania D.1. „*Monitoring efektów wdrażania Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego*” w ramach projektu „*Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze*”, LIFE-IP MALOPOLSKA, LIFE14 IPE/PL/021 współfinansowanego z programu LIFE Unii Europejskiej. Podsumowanie przedstawia wyłącznie poglądy autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za żadne ewentualne wykorzystanie zawartych w nim informacji.